

‘ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲੋ’

ਭਾਗ 2

(6:1-20)

ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਨਾ (6:1-4)

6:1-4 ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 5:15 ਵਿਚ ਆਰੰਭੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ।

ਯੂਨਾਨੀ-ਰੋਮੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਦਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵੇਚ ਜਾਂ ਮਾਰ ਵੀ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਆਮ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਵਿਚ ਮਾਪਿਆਂ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਉੱਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 20:9; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 21:18-21)। ਫਲੇਵਿਅਸ ਜੋਸੇਫ਼ਸ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਜੇ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਤਾਂ ਸਲਾਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ‘...ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਉੱਥੇ ਪਥਰਾਅ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।’¹ ਇਸ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਵੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ:

ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਜ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਉੱਤੇ ਹੋਣ;
ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ, ਰਾਹ ਤੁਰਦਿਆਂ,
ਲੇਟਦਿਆਂ ਅਰ ਉੱਠਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 6:6, 7)।

ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਮੂਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਆਪਣੇ ਮਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਖੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿਓ’’ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 32:46)।

ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਗੱਲ ਇਕ ਅਹਿਮ ਸਬਕ ਸੀ। ਕਹਾਉਤਾਂ 22:6 ਵਿਚ ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, ‘‘ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਉਹ ਦਾ ਠੀਕ ਰਾਹ

ਸਿਖਲਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਕਦੀ ਨਾ ਹਟੇਗਾ।’ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਜਿਹੜਾ ਪੁੱਤਰ ਉੱਤੇ ਛੂਛਕ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਂਦਾ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਵੈਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾੜਦਾ ਹੈ’ (ਕਹਾਉਤਾਂ 13:24), ਅਤੇ ‘ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਤਾੜਨ ਤੋਂ ਨਾ ਰੁਕ, ਭਾਵੇਂ ਤੂੰ ਛਿਟੀ ਨਾਲ ਉਹ ਨੂੰ ਮਾਰੇਂ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਮਰੇਗਾ’ (ਕਹਾਉਤਾਂ 23:13)।

ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੌਲਸ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਇਖਤਿਆਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੋ ਕੁਝ ਪੌਲਸ ਨੇ 6:1-4 ਵਿਚ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਕਿਹਾ ਉਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਇਖਤਿਆਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਵਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਹੇ ਬਾਲਕੋ: ‘ਆਦਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਰਹੋ’ (6:1-3)

1^ੳਹੇ ਬਾਲਕੋ, ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਰਹੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਧਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। 2^ੳਤੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰ ਭਈ ਤੇਰਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਅਰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਹੋਵੇ। 3^ੳਇਹ ਵਾਇਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮ ਹੈ।

ਆਇਤ 1. *tekna* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੇ ਬਾਲਕੋ, ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਬਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ (ਰੋਮੀਆਂ 8:16, 17; 1 ਯੂਹੰਨਾ 3:10) ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਾਰਿਕ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ (ਜਿਵੇਂ ਮੱਤੀ 18:1-6 ਵਿਚ ਸੰਕੇਤ ਹੈ) ਜਾਂ ਬਾਲਗ ਬੱਚੇ (ਵੇਖੋ 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 5:4) ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਹੇ ਬਾਲਕੋ’ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਐਨੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋਣ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਚਨ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਸਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲਈ ਜੋ ਇਸ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (2:21; 5:8; 6:10, 21), ਤੋਂ ਭਾਵ ਮਸੀਹੀ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਕ ਸਵਾਲ ਖੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ ਮਸੀਹੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਇਖਤਿਆਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ‘ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ’ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ‘ਬਾਲਕੋ’ ਨੂੰ ‘ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਬਾਲਕੋ’ ਜਾਂ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਾਲਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਲਕ ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਥੇ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਮਸੀਹੀ ਸਨ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਂਡ੍ਰਿਊ ਟੀ. ਲਿੰਕਨ ਨੇ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਲਕ ‘ਐਨੇ ਵੱਡੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਦੀ ਸਮਝ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਅਜੇ ਛੋਟੇ ਹੀ ਸਨ [ਵੇਖੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:4]।’² ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਆਇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਲਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹੀ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਇਖਤਿਆਰ ਵਿਚ ਹਨ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਦੇ ਇਵੇਂ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ‘‘ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ’’ (5:22)। ਮਸੀਹੀ ਬੱਚੇ ਜਦ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਵੀ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣਾ ਗੈਰ ਕੌਮ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸਿਆਂ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਨਾ (ਰੋਮੀਆਂ 1:30) ਅਤੇ ਉਸ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਨਾ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ‘‘ਅੰਤ ਦਿਆਂ ਦਿਨਾਂ’’ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋਣੀ ਸੀ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:1, 2)।

ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਧਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਇਖਤਿਆਰ ਅਤੇ ਉਸ ਇਖਤਿਆਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਤੀਜਾ, ਰਸੂਲ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਧਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ’’; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣਾ ਸਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਆਇਤਾਂ 2, 3. ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਓ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰ।^੧ ‘‘ਆਦਰ’’ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ *timaō* ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਰਨ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਠਹਿਰਾਉਣਾ’’ ਹੈ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸਹੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾ, ਆਦਰ, ਭਗਤੀ, ਦਿਆਲਤਾ, ਸਿਸਟਮਚਾਰ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਵੇ।^੨

ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਬਾਲਕ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਨੇ ਪਰ ਉਹ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਏ ਬਗੈਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਇਹ ਚੌਥਾ ਕਾਰਣ ਸੀ। ਆਗਿਆਕਾਰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣ ਤੇ ਫੇਰ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਆਦਰ ਦਾ ਸੁਭਾਵਕ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਆਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਦਸਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਵੇਂ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਸੀ (ਕੂਚ 20:12)।

ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਕਹੀ ਗਈ ਬਰੈਕਟ ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ (ਇਹ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮ ਹੈ) ਨੇ ਕਈ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਕ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਾਅਦ ਖੁਦਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ‘‘ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਦਯਾ’’ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਕੂਚ 20:6)। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸੀ:

... ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਤੇਰਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਣਖ ਵਾਲਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉੱਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਪਾਲਦੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਦਯਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ (ਕੂਚ 20:5, 6)।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਸਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਵਾਂ ਹੁਕਮ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਾਅਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਪਰ ਦਸ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਾ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੇ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਜਿਸ ‘ਵਾਅਦੇ’ ਦਾ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ? ਪੰਜਵਾਂ ਹੁਕਮ ਭਾਵੇਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਹੋਰ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕਿ ਤੇਰਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਅਰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਹੋਵੇ ਕਨਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਦਿਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਨਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 4: 8; ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 4)। ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਰਤੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ (ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 12:7; 13:15; 15:18)। ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਯਹੋਸ਼ੁਆ ਵਲੋਂ ਉਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯਹੋਸ਼ੁਆ 21:43-45; 23:14)। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟ ਅਫ਼ਸੁਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਗੈਰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਨਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਫ਼ਸੁਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਬਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਜਦ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਤੇਰਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਅਰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਹੋਵੇ’ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ? ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਜਦ ਆਪਣੇ ਹੋਰਨਾਂ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਓਨਾਂ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਖ਼ਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਇਨਾਮ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:8, 12-15; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:10)। ਇਸ ਜ਼ਿਦਗੀ ਵਿਚ ਇਨਾਮ ਦੀ ਗੱਲ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਸਰੀਰਕ ਸਾਧਨਾ ਤੋਂ ਲਾਭ ਥੋੜਾ ਹੈ ਪਰ ਭਗਤੀ ਸਭਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਲਾਭਵੰਤ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਹੁਣ ਦਾ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ’ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:8)। ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਜੋੜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਹਰ ਬੱਚਾ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਲੰਮੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜ਼ਿਦਗੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਸਿਰਫ਼ ਐਨਾਂ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਗੱਲ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿਦਗੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰ ਹੋਵੇਗੀ।^੧

ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਗਿਆਕਾਰਿਤਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 5:4, 8)।

ਹੇ ਪਿਤਾਓ: ‘ਸਿੱਖਿਆ ਅਰ ਮੱਤ ਦਿਓ’ (6:4)

^੧ਅਤੇ ਹੇ ਪਿਤਾਓ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਬਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾ ਭੜਕਾਓ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ

ਅਰ ਮੱਤ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰੋ।

ਆਇਤ 4. ਆਇਤ 1 ਵਿਚ ‘ਮਾਪਿਆਂ’ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪੌਲਸ ਨੇ ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਉਂ *goneus* ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਇਤ 2 ਵਿਚ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਵਧੇਰੇ ਆਮ ਸ਼ਬਦ *patēr* ਅਤੇ *mētēr* ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਮੂਸਾ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ *patēr* ਦੇ ਬਹੁਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦੋਵੇਂ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:23)। 6: 1-4 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ‘ਪਿਤਾ’ ਲਈ, ਇਕ ‘ਮਾਤਾ’ ਲਈ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ‘ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ’ ਲਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਇਤ 4 ਵਿਚ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਪਿਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉੱਥੇ *patēr* ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਚ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮਾਵਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਆਇਤ 4 ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ (*kai*, ‘ਅਤੇ’) ਹੈ (ਵੇਖੋ KJV)। ਇਹ ਤੱਥ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਆਪਣਿਆਂ ਬਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾ ਭੜਕਾਓ। ਪਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਣਾ ਹੈ ਪੌਲਸ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ। ‘ਕ੍ਰੋਧ’ *parorgizo* ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਕ੍ਰੋਧ ਭੜਕਾਉਣਾ, ਚਿੜਾਉਣਾ, ਉਕਸਾਉਣਾ, ਗੁੱਸਾ ਦੁਆਉਣਾ’ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।^੯

ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰਾਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਜਾਂ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਭੜਕੇ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਖ਼ਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ, ਬੇਤੁਕੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਤ ਮੰਗਾਂ, ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਮਨਮਾਨੀਆਂ, ਪੱਖਪਾਤ, ਬਾਰ ਬਾਰ ਨੁਕਸ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ...।^੯

ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਇਕ ਆਇਤ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:21 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ‘ਉਹ ਕਿਤੇ ਮਨ ਨਾ ਹਾਰ ਦੇਣ।’ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਿਰਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪੱਖ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਰ ਮੱਤ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰੋ। ‘ਪਾਲਨਾ’ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ (*ektrephō*) ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 5:29 ਵਿਚ ‘ਪਾਲਦਾ ਪੋਸਦਾ’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਆਮ ਅਰਥ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਖ਼ਾਸ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ *ektrephō* ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 7:22; 22:3; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:16; ਤੀਤਸ 2:12) ਅਤੇ ਖ਼ਾਸ ਅਰਥ (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:32; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:9; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:5, 7, 8, 11) ਦੋਵੇਂ ਹੈ।^{੧੦} ‘ਸਿੱਖਿਆ’ ਅਤੇ ‘ਮਤ’ ਨੂੰ ‘ਪਾਲਨਾ’ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਾਲਨਾ ਆਮ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਸਿੱਖਿਆ’ ਅਤੇ ‘ਮਤ’ ਖ਼ਾਸ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਾੜਨਾ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

‘ਸਿੱਖਿਆ’ (*paideia*) ਦਾ ਅਰਥ ‘ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ’ ਹੈ।^{੧੧} ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ‘ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ’ ਅਤੇ ‘ਸਮਝ

ਵਿਚ ਇਖਲਾਕੀ ਕਦਰਾਂ ... ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਤਾੜਨਾਵਾਂ ਪਾਉਣ [ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ] ਸਮਝਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ'' ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।¹⁰

‘‘ਸਿੱਖਿਆ’’ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲਸ ਨੇ ‘‘ਮੱਤ’’ (*nouthesia*) ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਰਥ ‘‘ਤਾੜਨਾ ਦੇਣਾ’’ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 15:14; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:14; 10:11; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:28; 3:16; ਤੀਤੁਸ 3:10)। ਇਸ ਤੋਂ ‘‘ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਾੜਨਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਿੱਕਤ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।’’¹¹

ਨਿਚੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ (*ektrepheō*) ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣ ਸਕਣ। ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ (*paideia*) ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ (*nouthesia*) ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਲਤ ਵਿਹਾਰ ਲਈ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਹਾਰ ਲਈ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ‘‘ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ’’ ਤੋਂ ਪਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ‘‘ਸਿੱਖਿਆ ਅਰ ਮੱਤ’’ ਦੀ ਗੱਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਇਤ 4 ਨੂੰ ਬੇਹਤਰੀਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਮਸੀਹੀ ਸਿਖਲਾਈ ਭਾਵ ਉਹ ਸਿਖਲਾਈ ਜਿਹੜੀ ਮਸੀਹ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹੈ।’’¹²

ਪਹਿਲਾਂ ਪੌਲਸ ਨੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਸੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (4:20, 21)। ਇਸ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਸਿੱਖਿਆ ਅਰ ਮਤ’’ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ।¹³

ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ (6:5-9)

ਯੂਨਾਨੀ-ਰੋਮੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਰੀਤ ਇਕ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਤੱਥ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਗੁਲਾਮੀ ਜੀਣ ਦਾ ਇਕ ਢੰਗ ਹੋਵੇ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਲਕ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਜਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਮਸੀਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨਗੇ। ਕੁਝ ਗੁਲਾਮ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ ਜਦ ਕਿ ਮਾਲਕ ਮਸੀਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨਗੇ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮਸੀਹ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ।¹⁴

ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਨਿਖੇਦੀ। ਇਸ ਵੱਡੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪਾਏ ਹੋਏ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਣੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 7:12; 22:39), ਤਾਂ ਗੁਲਾਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤਕ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਜਾਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਇਲਾਹੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:5-9 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕੋ ਹੀ ਮਾਲਕ ਭਾਵ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਗੁਲਾਮ ਪ੍ਰਥਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ

ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਸਨ।

ਹੇ ਗੁਲਾਮੋ: ‘ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣੋ’ (6: 5-8)

⁵ਹੇ ਨੌਕਰੇ, ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਡਰਦੇ ਅਤੇ ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਮਸੀਹ ਦੀ। ⁶ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਰਿਝਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗੂ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਸਗੋਂ ਮਸੀਹ ਦਿਆਂ ਦਾਸਾਂ ਵਾਂਗੂ ਜੀ ਲਾ ਕੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰੋ। ⁷ਅਤੇ ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਟਹਿਲ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ। ⁸ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਭਈ ਹਰ ਕੋਈ ਜੋ ਕੁਝ ਭਲਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਦਾਸ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜ਼ਾਦ ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਦਾ ਫਲ ਪਾਵੇਗਾ।

ਹੋਰ ਅਧਿਐਨ ਲਈ: ‘ਗੁਲਾਮੀ’ ਵਿਚ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਭਾਗ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਚਲਨ ਨੂੰ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਪੌਲਸ ਅਜੇ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 5. ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦਾ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਲਕ ਮਸੀਹ ਹੈ (6: 6, 9)। ਪਰ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ‘ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਹੈ’ (6: 9) ਫ਼ਰਕ ਹਨ। ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੋ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ (*hupo*, ‘ਅਧੀਨ’) ਅਤੇ (*akouō*, ‘ਸੁਣਨਾ’) ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸ਼ਬਦ (*hupakouō*)। ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ, ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ, ਮਗਰ ਚੱਲਣਾ, ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ’ ਹੈ।¹⁵ ‘ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੋ’ ਇਕ ਕਿਰਿਆਰੂਪ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲਗਾਤਾਰ ਡਰਦੇ ਅਤੇ ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪੌਲਸ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2: 3), ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7: 15), ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2: 12) ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਾਕਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

‘ਡਰਦੇ’ *phobos* ਦਾ ਇਕ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਦੇ ਆਦਰ (5: 33; 1 ਪਤਰਸ 3: 2) ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਰ (ਰੋਮੀਆਂ 13: 7) ਵਰਗਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਭਗਤੀ’¹⁶ ਜਾਂ ‘ਆਦਰ’ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਦਰ ‘ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ’ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ (*tromos*) ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ‘ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ’ ਦਾ ਅਰਥ ਨਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰਤਾ ‘ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ’ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਐਸ. ਡੀ. ਐਫ਼. ਸੈਲਮੰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ‘ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਹਲਾ ਜੋਸ਼,’ ਜਾਂ ‘ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ।’¹⁷

ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਾਡ ਦਿਲੋਂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ‘ਸਫ਼ਾਈ’ (*haplotēs*) ਵਿਚ ਮਨ ਦੀ ‘ਸ਼ੁੱਧਤਾ’ ਜਾਂ ‘ਵਫ਼ਾਦਰੀ’ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।¹⁸ ‘ਮਨ’ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਚਾਰ, ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਲਈ ਗੁਲਾਮ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰਿਤਾ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵਿਚ ‘ਮਨ’ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ

ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਠਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਗੁਲਾਮਾਂ ਦਾ ਮਨ ਅਜਿਹਾ ਤਦੇ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮਸੀਹ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰਿਤਾ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹੋਣ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਆਇਤ 6. ਗੁਲਾਮਾਂ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਬਲਕਿ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਗੁਪਤ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਗੁਪਤ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪਰਗਟ ਵਿਚ, ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਰਿਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:22)। ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਗੁਲਾਮ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨੇਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀ ਲਾ ਕੇ ਭਾਵ ‘ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ’ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 7, 8. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸੇਵਕ ਦੇ ਮਨ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਸਮਝਾਇਆ। (*eunioa*) ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਮੰਨ ਲਾ ਕੇ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਜੋਸ਼, ਜਜ਼ਬਾ’ ਹੈ।¹⁹ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ‘ਡਰਦੇ ਅਤੇ ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ’ ਅਤੇ ‘ਜੀ ਲਾ ਕੇ’ ਮੰਨਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਵੀ ‘ਭਾਵ ਵਿਖਾਏ ਲਈ ਨਹੀਂ’ (ਭਾਵ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ‘ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ’) ਬਲਕਿ ਜੋਸ਼ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ‘ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਭਲਿਆਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ।’²⁰ ਗੁਲਾਮ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੌਲੁਸ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਜੋ ਕੁਝ ਭਲਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਦਾਸ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜ਼ਾਦ ਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਦਾ ਫਲ ਪਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਹਤਰ ਸਲੂਕ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਨਾ ਮਿਲੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੱਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਗਿਆਕਾਰਿਤਾ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੁਨਿਆਈ ਨਹੀਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਵੇ’ (6:10)। ਖੁਦਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸਹੀ ਹੈ ਉਹ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਇਨਾਮ ਹੁਣੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 6:4, 6, 18), ਜਦ ਕਿ ਹੋਰ ਇਨਾਮ ਅਗਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ। ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ‘ਸੁਰਗੀ’ ਇਲਾਮ ਮੱਤੀ 5:12, 46 ਅਤੇ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:8, 14 ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:10 ਰਸੂਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਅਸਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਿਆਉਂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ ਹੈ ਭਈ ਹਰੇਕ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੇ ਦੇਹੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਭਾਵੇਂ ਭਲਾ ਭਾਵੇਂ ਬੁਰਾ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਦਾ ਫਲ ਭੋਗੇ।’ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਜਾਂ ਇਲਾਮ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਆਖਰੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਬਚਾਏ ਹੋਏ ਲੋਕ ਖੁਦਾ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਨਜ਼ਾਤ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਨਿਆਂ ਵੇਲੇ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਇਨਾਮ ‘ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਕੀਤਾ ਹੈ’ ਉਸੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮਿਲੇਗਾ।

ਭਾਵੇਂ ਦਾਸ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜ਼ਾਦ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 10: 34)। ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਵੇਂ ਦੀ ਉਵੇਂ ਸੀ ਪਰ ਆਖਰੀ ਨਿਆਂ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਫਰਕ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਆਖਰੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਹਨ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਹਨ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:27, 28)।

ਹੇ ਮਾਲਕੋ: ‘‘ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੋ’’ (6:9)

ਅਤੇ ਹੇ ਮਾਲਕੋ, ਤੁਸੀਂ ਧਮਕੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਜੋ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਦਰਗਾਹੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੱਖ ਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਆਇਤ 9. ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੱਸੀ। ਇਸ ਹਦਾਇਤ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਰੋ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕੋ ਹੀ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸੇਵਕ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤਣੀ ਸੀ। ਬਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਛੱਡ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਜੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਉਵੇਂ ਹੀ ‘‘ਮਨ ਲਾ ਕੇ’’ (6:7) ਵਤੀਰਾ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸੀ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮਾਲਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਬੰਧ ਹੋਰ ਸੁਖਾਲੇ ਹੋਣੇ ਸਨ। ਤੀਜਾ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਲੇਰੀ ਮਿਲਣੀ ਸੀ।

ਉਹ ਦੀ ਦਰਗਾਹੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ‘‘ਪੱਖ ਪਾਤ’’ ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਉਂ *prosopolempsia* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਇਬਰਾਨੀ ਇਜ਼ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ‘‘ਪੱਖਪਾਤ ਵਿਖਾਉਣਾ, ਸਕਲ ਵੇਖ ਕੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ।’’²¹ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰੀਨ ਮੰਨਣ ਦਾ ਸੀ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਬੇਹਤਰੀਨ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣੀ ਰਹਿਣੀ ਸੀ ਪਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਦੁਆਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਸਭ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਇਵੇਂ ਸਲੂਕ ਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਵੱਡੇ ਮਾਲਕ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸੇਵਕ ਹੋਣ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾ ਕੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਹਿਣਾ (6:10-20)

ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਨ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਨਾਲ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹਦਾਇਤ ਪੌਲਸ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਭਾਗ

ਨਾਲ 4: 1 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਲਾਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਰੀਤ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ‘ਖੁਦਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ’ ਪਹਿਨ ਕੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤਾਨੜਾ’ (6: 10–13), ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ (6: 14–17), ਅਤੇ ਦੁਆ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (6: 18–20)।

ਤਾੜਨਾ: ‘ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੋ’ (6: 10)

¹⁰ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪਰਾਕਰਮ ਵਿਚ ਤਕੜੇ ਹੋਵੋ !

ਆਇਤ 10. ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਖਤ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦ ‘ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ, ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ (*tu loipou*)²² ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਖੱਤ ਵਿਚ ਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7: 29 ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10: 13 ਵਿਚ ‘ਇਦੋਂ ਅੱਗੇ’ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਇਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਤਕੜੇ’ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਤਕੜੇ ਹੋਵੋ, ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੰਗ ਦੀ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਹੁਕਮ ਯਾਦ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਖੁਦਾ ਨੇ ਕਨਾਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਆਰੰਭ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯਹੋਸ਼ੁਆ 1: 6, 7, 9)। ‘ਤਕੜੇ ਹੋਵੋ’ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ‘ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ’ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।²³ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਬਾਹਰੋਂ ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਪੂਰੇ ਖੱਤ ਵਿਚ ‘ਮਸੀਹ ਵਿਚ’ ਅਤੇ ‘ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ’ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਆਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਮਕਸਦ ਹੈ।

ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਹੜੀ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਲੋਂ ਆਉਣੀ ਸੀ ‘ਨਿਹਚਾਵਾਨਾਂ ਵੱਲ [ਖੁਦਾ] ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅਤਿਅੰਤ ਵੱਡੇਪਣ’ (1: 19) ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਹੜੀ ‘ਉਹ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਦੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ’ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ (3: 16) ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ। ‘ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ’ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥਾ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਪਰਾਕਰਮ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਯੂਨਾਨ ਸ਼ਬਦ (*kratos*, ‘ਸ਼ਕਤੀ’) ਅਤੇ (*ischus*, ‘ਪਰਾਕਰਮ’) ਸਮਾਨਅਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਹਦਾਇਤ: ‘‘ਖੁਦਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਪਾ ਲਓ’’ (6: 11-17)

¹¹ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ ਧਾਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਛਲ ਛਿੱਦਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋ ਸੱਕੋ। ¹²ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਲਹੂ ਅਤੇ ਮਾਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਕੂਮਤਾਂ, ਇਖਤਿਆਰਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਧਘੋਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰਗੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ¹³ਇਸ ਕਾਰਣ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤਰ ਲੈ ਲਵੋ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸੱਕੋ ਅਤੇ ਸੱਭੋ ਕੁਝ ਮੁਕਾ ਕੇ ਖਲੋ ਸੱਕੋ। ¹⁴ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਕੱਸ ਕੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸੰਜੋਏ ਪਹਿਨ ਕੇ। ¹⁵ਅਤੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਖੁਸ਼ ਖਬਰੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਪਾ ਕੇ ਖਲੋ ਜਾਓ! ¹⁶ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਸਣੇ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਢਾਲ ਲਾਓ ਜਿਹ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੁਸ਼ਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਗਣ ਬਾਣਾਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਸੱਕੋਗੇ। ¹⁷ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਟੋਪ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਲੈ ਲਵੋ।

ਆਇਤਾਂ 11, 12. ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਖ਼ੀਰ ਲੜਾਈ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਅਧਿਆਇ 1 ਤੋਂ 3 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਲੜੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਲਈ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਉੱਤੇ ਦਿਨ ਭਰ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਪਾਈ ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। (‘‘*panoplia*’’, ‘‘ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ’’) ਸ਼ਬਦ ‘‘ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤੀ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਦੋਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ’’ ਹੈ।²⁴

ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਹਨ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਲੜਾਈ ਲਈ ਸਮਾਨ ਉਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ‘‘ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਜੁੱਧ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਸਰੀਰਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਭਾਣੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਢਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਡਾਢੇ ਤਕੜੇ ਹਨ’’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:4)।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ’’ ਧਾਰਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਛਲ ਛਿੱਦਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋ ਸੱਕੋ। ਆਇਤਾਂ 13 ਅਤੇ 16 ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ‘‘ਖਲੋ’’ (*histemi*) ਸਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ‘‘ਸੱਕੋ’’ (*dunamai*) ‘‘ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ, ਵਿਰੋਧ ਅੱਗੇ ਨਾ ਬੁਕ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ’’ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਲਈ 13 ਅਤੇ 14 ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਡਟੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।²⁵

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹਦੇ ਅੱਗੇ ਖਲੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ? ਸ਼ੈਤਾਨ (*diabolos*) ਦੇ। (ਵੇਖੋ ‘‘ਹੋਰ ਅਧਿਐਨ ਲਈ: ਸਾਡਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ੈਤਾਨ’’।) ਆਇਤ 12 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਵੈਰੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ: ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਲਹੂ ਅਤੇ ਮਾਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਕੂਮਤਾਂ, ਇਖਤਿਆਰਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਧਘੋਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰਗੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਨ (ਵੇਖੋ 1:20; 3:10)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਰੂਹਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਮਸੀਹ ਦੀ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੜਾਈ ਨੂੰ

ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਲਈ ਜੇ ਫਤਹਿ ਪਾਉਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਪਾ ਲਵੇ।

ਸੈਤਾਨ ਛਲ ਛਿਦਰਾਂ (*methodeia*) ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੈ ਭਾਵ ਉਹ ਨਿਹਚਾਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਖਲੋਤੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਡੇਰਣ ਲਈ ‘‘ਚਲਾਕੀਆਂ’’ ਜਾਂ ‘‘ਚਾਲਾਂ’’²⁶ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਸੈਤਾਨ ਕੋਲ ਕਈ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ‘‘ਸੈਤਾਨ ਦੀ ਫਾਹੀ’’ ਵਿਚ ਫਸਣ ਤੋਂ ਬਚਨ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:7; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:26)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬੁਰਾਈ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ‘‘ਮਸੀਹ ਵੱਲੋਂ ਹਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਿਹਚਾਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਰਾਹ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਵੱਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ’’ ਵੇਖਿਆ।²⁷ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸੈਤਾਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਾਰ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਜਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਰੂਹਾਂ ਉੱਤੇ ਫੇਰ ਤੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਸ ਵਿਚ ਸੀ (2:1-3); ਪਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (2:4-22)। ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਫਤਹਿ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਕੰਮ ਹਾਰ ਚੁੱਕੇ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਡਟੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਲੜਾਈ’’ (*palē*) ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ‘‘ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲਾ’’ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।²⁸ ਜੇ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਲੰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਸਿਪਾਹੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਪਰ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ‘‘ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਾਂ ਲੜਾਈ ਲਈ’’ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।²⁹ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੇੜਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਅਦਿੱਖ ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ‘‘ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੁਰਗੀ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਹਨ’’ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ।³⁰ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ‘‘ਅੰਧਕਾਰ ਦਾ ਵਸ’’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:13)। ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਝੂਠੇ ਸੇਵਕਾਂ, ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ, ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।³¹ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਸੈਤਾਨ ਦੇ ਵੱਸ ਤੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵੱਲ’’ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 26:18)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਪੰਗਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 13. ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਲੈ ਲਵੋ। ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ ਕਿਰਿਆ ਰੂਪ ‘‘ਲੈ ਲਵੋ’’ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ’’ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸੱਕੋ ਅਤੇ ਸੱਭੋ ਕੁਝ ਮੁਕਾ ਕੇ ਖਲੋ ਸੱਕੋ। ‘‘ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਵਿਚ’’ ਸ਼ਬਦ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਲਈ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੂਜੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁਰਿਆਈ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ 5:16 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਫ਼ਸੁਸ ਦੇ ਲੋਕ ਬੁਰੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੌਲੁਸ ਸਿਰਫ਼ ਐਨਾਂ ਕਹਿ

ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਬੁਰੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਮਾਇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਪਹਿਨ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

“ਸਾਹਮਣਾ” ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ *anthistēmi* ਦਾ ਇਕ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਰਨਾ ... ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ।”³² ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਇਤ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਕਾ ਕੇ “ਸੰਪਾਦਨ ਕਰਨਾ, ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ, ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ, ਉਹ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲੇ, ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮੁਕਾਮ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ” ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।³³ ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹਥਿਆਰ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਣ ਕਿ ਸੱਭੇ ਕੁਝ ਮੁਕਾ ਕੇ ਖਲੋ ਸਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਫਤਹਿ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 14. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਫੇਰ ਖਲੋਣ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਦਿੱਤੀ (ਵੇਖੋ 6: 11, 13)। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਰਿੰਥੁਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਇੰਜੀਲ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ “ਨਿਹਚਾ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ” ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15: 1; 16: 13)। ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਲਿਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ “ਕਿਰਪਾ ... ਜਿਹਦੇ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਖਲੋਤੇ ਹਾਂ” ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ “ਪਰਤੀਤ ਦੇ ਕਾਰਣ” ਕਾਇਮ ਸਨ (ਰੋਮੀਆਂ 5: 2; 11: 20)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਉਹ “ਇੱਥੋਂ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ” ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ” ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ (ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 1: 27; 4: 1)। ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਇਪਫ੍ਰਾਸ ਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਇੱਛਿਆ ਵਿਚ ਸਿੱਧ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਹੋ ਕੇ ਟਿਕੇ” ਰਹਿਣ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4: 12)।³⁴ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਹੜਾ ਵਚਨ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਪਹਿਨਣ ਨਾਲ ਅਫਸੀਆਂ ਨੇ “ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕਣਾ ਸੀ।”

ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਕੱਸ ਕੇ ਨਾਲ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਅਫਸੀਆਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੌਲੁਸ ਅਫਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖਤ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਰੋਮ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਰੋਜ਼ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਬੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੋਚ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਸਮਝਾਈ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਸਾਡੇ ਜੁੱਧ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਸਰੀਰਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਭਾਣੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਢਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਡਾਢੇ ਤਕੜੇ ਹਨ। ਸੋ ਅਸੀਂ ਵਹਿਮਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਉੱਚੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਰ ਚੁੱਕਦੀ ਹੈ ਢਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਲਿਅਉਂਦੇ ਹਾਂ ਭਈ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਵੇ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10: 3-5)।

ਜੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਢਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਲੜਾਈ ਹਾਰ

ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਚਲਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਦੀਆਂ ਪਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਇਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਥਿਆਰ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਤਰਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧ³⁵ ਦਾ ਲੋਕ ਬੰਨ੍ਹ ਲਓ’’ (1 ਪਤਰਸ 1:13)।

‘‘ਕਮਰ’’ (*osphun*) ਮੋਢਿਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਚੁਲੇ ਅਤੇ ਜੰਗ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ‘‘ਬੰਨ੍ਹ’’ ਲਵੇ (*perizōnumi*) ਤੋਂ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ‘‘ਪੇਟੀ ਜਾਂ ਕਮਰਬੰਦ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਣਾ’’ ਹੈ।³⁶ ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਲਈ ਇਹ ਕੰਮ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਲੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬੈਲਟ ਜਾਂ ਪੇਟੀ ਦੀ ਬੜੀ ਹੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਸੀ। ਕਮਰ ਨੂੰ ਕੱਸਣ ਨਾਲ ਉਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 12:35, 37)।

ਕਮਰਬੰਦ ਜਾਂ ਪੇਟੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਸਮਾਨ ਇਕੱਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ‘‘ਸਚਿਆਈ’’ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਅਰਥ ਵਿਚ ‘‘ਸਚਿਆਈ’’ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਕਲਾਮ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 17:17)। ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਵਿਚ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਸਚਿਆਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ 4:21)। ਇਹ ‘‘ਸਚਿਆਈ’’ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 8:32)। ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ, ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।³⁷ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਸਚਿਆਈ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਲੜਾਈ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਯਸਾਯਾਹ 11:5 ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹਾ ਦੀ ‘‘ਸਚਿਆਈ’’ ਨੂੰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਫ਼ਦਾਰੀ ਦੀ ਪੇਟੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।³⁸ ਆਇਤਾਂ 14 ਤੋਂ 17 ਵਿਚ ਕਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਬਾਈਬਲ NASB ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਛੋਟੇ ਕੈਪਿਟਲ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪੇਟੀ ‘‘ਸਾਫ਼ਦਿਲੀ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਸਚਿਆਈ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਿਰਪਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ... ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਯਥਾਰਥਤਾ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 15:8)।’’³⁹

... ਖੁੱਲ੍ਹੇਪਣ, ਸਚਿਆਈ, ਅਸਲੀਅਤ, ਦੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਰਪਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸੋਚ ਜਿਹੜੀ ਖ਼ੁਦਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇਗੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਮਸੀਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਚਮੁਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।⁴⁰

ਮਸੀਹੀ ਸੂਰਮੇ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵਫ਼ਦਾਰੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਮਰ ਕੱਸਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਧਰਮ ਦੀ ਸੰਜੋਘ ਪਹਿਨ ਕੇ ਨਾਲ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਾਲੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ‘‘ਧਰਮ’’ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੂਰਮੇ ਦੇ ਕਮਰਬੰਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਮਸੀਹਾ ਦੀ ਯਸਾਯਾਹ ਵਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਪੌਲਸ ਨੇ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਯਸਾਯਾਹ ਵਾਲੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ‘‘ਧਰਮ ਦੀ ਸੰਜੋਘ ਵਾਂਗੂ’’ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ (ਯਸਾਯਾਹ 59:17)। ਤਿੰਨ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਸੀਹਾ ਦੇ ‘‘ਧਰਮ’’ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ‘‘ਵਫ਼ਦਾਰੀ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ

‘‘ਧਰਮ’’ ਲਈ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਯਸਾਯਾਹ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹਾ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਨੈਤਿਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ‘‘ਨਿਆਂ’’ ਹੈ।⁴¹

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ‘‘ਧਰਮ’’ ਦਾ ਸਬੰਧ ਮਸੀਹੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਹੈ। ‘‘ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪਾਪ ਦੇ ਦਾਸ ਸਾਓ ਤਾਂ ਧਰਮ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਸਾਓ’’ (ਰੋਮੀਆਂ 6:20)। ਇਹ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਪਾਪੀ ਆਦਮੀ ਦਾ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਪਾਪ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਤੋਂ ਅੱਡ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਯਸਾਯਾਹ 59:1, 2)। ਮਸੀਹ ਸਾਡਾ ‘‘ਧਰਮ’’ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:30) ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੇ ‘‘ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਪਾਪ ਦਾ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਾਡੀ ਖ਼ਾਤਰ ਪਾਪ ਠਹਿਰਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਧਰਮ ਬਣੀਏ’’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:21)। ਜਦ ਕੋਈ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਂਦਾ ਜਾਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:27) ਜਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਸ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:18)। ਇਹ ਉਹੀ ‘‘ਧਰਮ’’ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇੰਜੀਲ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 1:5, 16, 17)। ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 4:22)। ਜਦ ਕੋਈ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਮਸੀਹ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਧਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ (ਰੋਮੀਆਂ 4:23, 24)। ‘‘ਧਰਮ’’ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਸਹੀ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ।

‘‘ਧਰਮ ਦੀ ਸੰਜੋ’’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਫ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਹੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ‘‘ਧਰਮ’’ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਮਸੀਹਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ‘‘ਧਰਮੀ’’ ਜਾਂ ਸੱਚੇ ਹਨ। ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਗੁਣ ਮਸੀਹੀ ਸੂਰਮੇ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 15. ਅੱਗੋਂ ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਅਤੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਪਾ ਕੇ ਖਲੋ ਜਾਓ ! ਇਸ ਦੀ ਗੂੰਜ ਯਸਾਯਾਹ 52:7 ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ‘‘ਜਿਹੜਾ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੇ ਪੈਰ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨੇ ਫਬਦੇ ਹਨ!’’ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ, ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਲਿਆਉਂਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਮੁਕਤੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਆਪਣੇ ਖੱਤ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੇ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਹ ਆਇਤ ਦੁਹਰਾਈ (ਰੋਮੀਆਂ 10:15)। ਪਰ ਇੱਥੇ ਪੌਲਸ ਨੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਸਿਪਾਹੀ ਕੋਲ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਹੀ ਜੁਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ‘‘ਪਾ ਕੇ’’ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ *hupodeō* ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਰਥ ਹੈ, ‘‘ਹੇਠਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੈਂਡਲ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸੈਂਡਲ ਪਾਉਣਾ ਹੈ।’’⁴² ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਚਮੜੇ ਦੀਆਂ ਪਤਲੀਆਂ ਪਤਲੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੈਂਡਲਾਂ ਦੇ ਚਮੜੇ ਦੇ ਤਲੇ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਜੇਸੇਫਸ ਨੇ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿਚ ਇਕ ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ‘‘ਜੁੱਤੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਮੋਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਦੂਸਰੇ ਹਰ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ।’’⁴³ ਮੋਖਾਂ ਨਾਲ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਪੈਰ ਜਮਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਸੀ।

ਪੌਲਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਨਾ ਹੋਵੇ (ਆਇਤਾਂ 11 ਅਤੇ 13 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਗਈ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘‘ਤਿਆਰੀ’’ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ

ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ *hetoimasia* ਇਕ ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਉਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਤਿਆਰੀ,' ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ।⁴⁴ 'ਮਸੀਹੀ ਯੋਏ ਦੀ ਤਿਆਰੀ' 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ' ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹ 'ਸਾਡਾ ਮਿਲਾਪ ਹੈ' (2: 14)। ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕੌਮਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਮਿਲਵਾਇਆ (2: 15, 16)। ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਵਠੇ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਮੇਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਸੀਹ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ (2: 17)। ਇੰਜੀਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਜਾਂ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਹਰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ 'ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ' ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 16. ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਸਣੇ ਮੂਲ ਵਿਚ 'ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ' ਹੈ। ਇਸ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦਾ ਅਰਥ 'ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ' ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਦਰਭ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ 'ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ [ਬਾਕੀ ਹਥਿਆਰਾਂ] ਸਣੇ' ਲੈਣਾ ਸਹੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਢਾਲ ਲਾਓ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਢਾਲ' (*thuroes*) 'ਪੈਦਲ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਢਾਲ ਵੱਡੀ ਆਇਤਾਕਾਰ, ਚਾਰ ਬਾਈ ਢਾਈ ਫੁਟ, ਕਈ ਵਾਰ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੋਈ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।'⁴⁵ ਅਜਿਹੀ ਢਾਲ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਿਸਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਢਾਲ 'ਨਿਹਚਾ' ਹੈ। ਜੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ (1: 13, 15; 2: 8; 3: 12, 17; 4: 5, 13; 6: 23)। ਅਸਲੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਉੱਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਇਹ ਪੱਧਰ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਜੂਦ ਦੀ ਤਾਂਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ 'ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੱਲੋਂ ਸੁਟੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਸਿਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।'⁴⁶

ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਲਈ ਉਸ ਦੁਸ਼ਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਗਨ ਬਾਣਾਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਸਕਣ ਲਈ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਢਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। 'ਅਗਨ ਬਾਣਾਂ' ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ [ਸਿਰੇ ਉੱਤੇ ਲੁਕ] ਲੱਗੇ 'ਤੀਰ, ਰਾਲ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲੱਗੀ ਅੱਗ' ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।⁴⁷ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਢਾਲ ਜੋ ਕਿ ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਭਿਝੇ ਚਮੜੇ ਨਾਲ,⁴⁸ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ 'ਅਗਨ ਬਾਣਾਂ' ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰੋਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੀ 'ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਢਾਲ' ਬੁਠੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਤਾਅ, ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼, ਜਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਭੈਅ ਸਣੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਹਰ ਅਗਨ ਬਾਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

'ਉਸ ਦੁਸ਼ਟ' ਵਾਕਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ 'ਉਸ' ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹਰ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ, ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਚ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6: 12 ਅਤੇ ਮੱਤੀ 6: 13.) ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ 'ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਢਾਲ' ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਨ ਅਤੇ ਜੇਤੂ ਹੋਣ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ, 'ਫਤਹਿ ਇਹ ਹੈ ਜਿਹ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਫਤਹਿ ਪਾਈ ਅਰਥਾਤ ਸਾਡੀ ਨਿਹਚਾ' (1 ਯੂਹੰਨਾ 5: 4)।

ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਹੋਰਨਾਂ ਯੁੱਗਾਂ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11: 33, 34 ਵਾਲੇ ਲੋਕ,

ਖੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਉੱਤੇ ਸੀ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਤਹਿ ਕੀਤਾ, ਧਰਮ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਵਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕੀਤੇ। ਅੱਗ ਦੇ ਤਾਉ ਨੂੰ ਠੰਡਿਆਂ ਕੀਤਾ., ਤਲਵਾਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਿੱਕਲੇ, ਓਹ ਨਿਰਬਲਤਾਈ ਵਿਚ ਬਲੀ ਹੋਏ, ਜੁੱਧ ਵਿਚ ਸੂਰਮੇ ਬਣ, ਓਪਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ।

ਵਰਤਮਾਨ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਆਇਤ 17. ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਟੋਪ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਫੇਰ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਯਸਾਯਾਹ 59: 17 ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਟੋਪ ਜਾਂ ਹੈਲਮਟ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਤੀਰਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬੇਹਤਰੀਨ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਦਤਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਉਹ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਤਬਾਹਕੁਨ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਝਾਉਣ ਜਾਂ ਰੂਹਾਨੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਨ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼। ‘ਲੈ ਲਵੋ’ (*dechomai*) ਤੋਂ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ‘ਜੋ ਕਿ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।’⁴⁹ ਮੱਧ ਸੂਰ ‘ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।’⁵⁰ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਅਦਾਮੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਦੇ ਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ‘ਮੁਕਤੀ’ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਕੋਲ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ, ਖੁਦਾ ਦੀ ਪਹਿਲ, ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ (ਵੇਖੋ 2: 1-22)। ਇਹ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਵਕਤ ਉਹ ‘ਸੰਤ’ ਅਤੇ ‘ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾਵਾਨ’ ਸਨ (1: 1)। ਉਹ ‘ਹੁਣ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ’ ਸਨ (2: 13), ‘ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਵਤਨੀ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਦੇ’ ਸਨ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਅਸਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਨ (2: 19)। ਥੱਸਲੁਨੀਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ‘ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਆਸ ਨੂੰ ਟੋਪ ਦੇ ਥਾਂ’ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5: 8)। ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਆਖਰੀ ਮੁਕਤੀ ਅਜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਸੀ।

ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਤੀਤ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਭਰੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਬਚਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਬਚਾਏ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਸੱਲੀ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਟੋਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਸੀਹੀ ਕਵਚ ਵਿਚ ਹਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ‘ਤਲਵਾਰ’ *machaira* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ‘ਲੰਮੀ ਅਤੇ ਚੌੜੀ’⁵¹ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਤਿੱਖੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਤਵਾਰ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਤੀਰਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਨ ਲਈ ਕੀਤੀ

ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਖਲੋ ਕੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਸ ਲਈ ‘ਆਤਮਾ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਜੋ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਵਚਨ ਹੈ’ ਲੈ ਕੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

‘ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਚਨ’ ਨੂੰ ‘ਆਤਮਾ ਦੀ ਤਲਵਾਰ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਆਤਮਾ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 3: 1–10; ਯੂਹੰਨਾ 16: 13)। ਆਤਮਾ ਨੇ ਵਚਨ ਵਿਚ ਉਰਜਾ ਭਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਣ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3: 6; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1: 5; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 4: 12)। ‘ਬਾਣੀ’ ਜਾਂ ‘ਵਚਨ’ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ *rhēma* ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ’⁵² ਜੋ ਕਿ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ‘ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ, ‘ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ’ [ਰੋਮੀਆਂ 1: 16; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1: 18] ਹਮਲੇ ਦੀ ਮਾਰ ਨੂੰ ਝੱਲਣ ਅਤੇ ਉਲਟਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਤਮਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਥਿਆਰ ਹੈ।’⁵³

ਇੰਜੀਲ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ‘ਸਚਿਆਈ ਦਾ ਵਚਨ’ (1: 13) ਅਤੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ (6: 15) ਹੈ। ਇਹ ਸਚਿਆਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਕੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਚਿਆਈ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ, ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ (2: 13–18)। ਜਦ ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਉੱਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਂਦਿਆਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬੇਨਤੀ: ‘ਦੁਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਾਗਦੇ ਰਹੋ’ (6: 18-20)

¹⁸ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇ ਨਿਮਿੱਤ ਸਾਰਿਆਂ ਸੰਤਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤਕੜਾਈ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਜਾਗਦੇ ਰਹੋ। ¹⁹ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੀ ਭਈ ਜਦ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਜੇਹਾ ਬੋਲਣਾ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿਲੇਰੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਖਬਰੀ ਦਾ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਆਂ ਜਿਹ ਦੇ ਲਈ ਮੈਂ ਸੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਜਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਏਲਚੀ ਹਾਂ। ²⁰ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਦਿਲੇਰੀ ਨਾਲ ਬੋਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 18. ਕੁਝ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਆ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਥਿਆਰ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਇਤ 17 ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਰੁਪਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਆ ਤੇ ਜੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਸਾਰੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਪੁਰਣੇ ਸਿਪਾਹੀ ਆਪਣੇ ਸਪੋਟ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਲਾਈਨ ਦੇ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਜਦ ਤਕ ਖੁਦਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇਣੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਉਹ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਕ੍ਰਿਦੰਤ ‘ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ’ ਅਤੇ ‘ਜਾਗਦੇ ਰਹੋ’ ਨੂੰ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਵਰਵੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ‘ਤਗੜੇ ਹੋਵੇ’ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੂਹਾਨੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ‘ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਸਤਰ ਬਸਤਰ ਲੈ ਲਵੋ’ (6: 13) ਲੈ ਲੈਣ ਤੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਵੀ

ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੁਆ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਲਈ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ। ਪਹਿਲਾ *proseuchē* ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਸਣੇ ਆਪਣੇ ਸਭ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ‘ਦੁਆ’ ਲਈ ਇਕ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਦੂਜਾ *deēsis* ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬੇਨਤੀ ਹੈ, ‘ਖ਼ਾਸ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀ’ ਹੈ।⁵⁴ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਦੁਆ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।⁵⁵ ਦੁਆ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਰਥਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਜਰੀਆ ਹੈ (1: 15–23; 3: 14–21)।

ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਹੂਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸੱਟ ਸੀ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ’ ਰਹੋ (ਯਹੂਦਾ 20)। ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁਚ ਸੀ, ਆਤਮਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਾਸ ਸਥਾਨ ਸਨ। ਆਤਮਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣਾ ਸੀ (1: 13; 2: 18, 22; 3: 16; 4: 30; 5: 18)। ਖ਼ਤ ਦੇ ਅਖੀਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਨੂੰ ‘ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ’ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ।

ਆਤਮਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਵਿਚ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਦੇ ਆਤਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਹੇ ਅੱਬਾ, ਹੇ ਪਿਤਾ’ ਪੁਕਾਰਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 8: 15; ਗਲਾਤੀਆਂ 4: 6)। ਆਤਮਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੁਆ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਰੋਮੀਆਂ 8 ਅਧਿਆਇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿੜਗਿੜਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਕਲੀਫ਼ ਵੇਲੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੁਆ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਢਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਐਨਾਂ ਪੁਕਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ‘ਹੇ ਖੁਦਾ, ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ!’ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਿੜਗਿੜਾਉਣਾ ਐਨਾਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੂੰਹੋਂ ਅਵਾਜ਼ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਤੱਦ ਆਤਮਾ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਹ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖਲੋਂਦਾ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣਕਰੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇਗਾ। ‘ਆਤਮਾ ਵਿਚ’ ਦੁਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਦੁਆ ਬਾਰੇ ਆਤਮਾ ਵੱਲੋਂ ਵਚਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਅਤੇ ਦੁਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ।

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀ (*deēsis*) ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਦੇ ਨਿਮਿਤ ਜਾਗਦੇ ਰਹੇ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ *agrupneō* ਅਤੇ *proskarterēsis* ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ, ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਰਹਿਣਾ’ ਅਤੇ ‘ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਧਿਆਨ ਲਾਈ ਰੱਖਣਾ।’⁵⁶ ਇੱਥੇ ਸੰਤਾਂ ਲਈ ਦੁਆ ਲਈ ‘ਲਗਾਤਾਰ ਧਿਆਨ ਲਾਉਣਾ’ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 19. ਫਿਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਪੌਲੁਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਫ਼ਸੁਸ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਸੰਤਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ। ਉਹ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਨ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੁਆ ਕਰਨ ਕਿ ਖੁਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਬੋਲ ਵੀ ਦਵੇ। ‘ਦਲੇਰੀ’ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹ *parrēsia* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜੋ ‘ਖੁੱਲ੍ਹੇਪਣ, ਸਰਲਤਾ, ਜਾਂ ਸਾਫ਼ ਦਿਲੀ’ ਹੈ।⁵⁷ ‘ਦਿਲੇਰੀ’ ‘ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣਾ’

ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ⁵⁸ (ਵੇਖੋ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:20)। ਜਦ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਾਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਕਲਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਇਕ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 3:27; 33:22; ਦਾਨੀਏਲ 10:16)।

ਆਇਤ 20. ਪੌਲੁਸ ਸੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਜਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਭਾਵ ਉਹ ਕੈਦੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ 3:1; 4:1; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 28:20; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:16)। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਏਲਚੀ (*presbeuō*) ਹੈ ਜੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:20 ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਏਲਚੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਦੂਰ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੁਰਗ ਦਾ ਏਲਚੀ ਭਾਵ ਰਾਜਦੂਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:20, 21) ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 26:15-18)। ਮਸੀਹ ਦਾ ਏਲਚੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪੂਰੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 14:37) ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:12-21)। ਪੌਲੁਸ ਦੇ “ਸੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਏਲਚੀ” ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੈ:

ਸੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਦੂਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਵਿਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਛੋਟ ਮਿਲੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਲ ਉਹ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਬਣ ਗਏ ਜੋ ਕਿ ਦੁੱਖ ਝੱਲ ਰਹੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹਨ।⁵⁹

ਅਫ਼ਸੁਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਲਈ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (5:15-6:20)। ਅਜਿਹਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਚੱਲ ਕੇ (5:15-21), ਸਨਮਾਨ ਭਰੇ ਸਬੰਧਾਂ (5:22-6:9), ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੇ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ (6:10-20)। ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ” (6:10-17) ਅਤੇ ਦੁਆ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ (6:18-20) ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਤੇ ਇਸ ਆਖ਼ਰੀ ਹਦਾਇਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲੁਸ ਆਪਣਾ ਬਰਕਤ ਦਾ ਕਲਮਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।

ਵਾਧੂ ਅਧਿਐਨ ਲਈ

ਗੁਲਾਮੀ

ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਗਲਾਤੀਆਂ 3:28 ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾ ਤਕ ਬਰਾਬਰ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਸੀਹ ਵਿਚ “ਨਾ ਯਹੂਦੀ, ਨਾ ਯੂਨਾਨੀ, ਨਾ ਗੁਲਾਮ, ਨਾ ਅਜ਼ਾਦ” ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਭੜਕਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ “ਅਸਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ, ਕੀ ਯਹੂਦੀ, ਕੀ ਯੂਨਾਨੀ, ਕੀ ਗੁਲਾਮ, ਕੀ ਅਜ਼ਾਦ ਇਕ ਸਰੀਰ ਬਣਨ ਲਈ ਇੱਕੋ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ” (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12:13)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਗਲਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੇ

ਕਿ ‘‘ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਮਸੀਹ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰਹੋ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਹੇਠਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਜੁੱਪੋ’’ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5: 1), ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮਸੀਹੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਮਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਅਰਥ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦੇਣ; ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਈਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਵੀ।

1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7: 20-22 ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ:

ਹਰ ਕੋਈ ਜਿਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸੌਂਦਿਆ ਗਿਆ ਉਸੇ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ ਰਹੇ।

ਕੀ ਤੂੰ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਕੇ ਸੌਂਦਿਆ ਗਿਆ? ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਫੇਰ? ਪਰ ਜੇ ਕਿਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਸੱਕੇਂ ਤਾਂ ਉਹ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਸੌਂਦਿਆ ਗਿਆ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਅਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਜਿਹੜਾ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਕੇ ਸੌਂਦਿਆ ਗਿਆ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਲਾਮਾਂ ਸਣੇ ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹੇ। ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਹੋਣ ਦੀ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦ ਸਨ। ਕੁਝ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭਲਿਆਈ ਲਈ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗੁਲਾਮ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਗੁਲਾਮ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦ ਸਨ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਸਨ।

ਜਦ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਦੋਵੇਂ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਗਏ ਤਾਂ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਪੌਲਸ ਦੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲੋਮੇਨ ਕੁਲੁੱਸੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਅਮੀਰ ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਗੁਲਾਮ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰੋਮ ਵਿਚ ਨੌਸ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੋਮ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਪੌਲਸ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜੋ ਉਸ ਵਕਤ ਉੱਥੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਦਿੱਕਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਾਫ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ। ਫਿਲੋਮੇਨ ਭਾਵੇਂ ਮਸੀਹੀ ਸੀ ਭਰ ਭਗੋੜੇ ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਚੋਰ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣਾ ਬੜਾ ਹੀ ਜੋਖਿਮ ਭਰਿਆ ਕੰਮ ਸੀ। ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇਕ ਗੁਲਾਮ ਤੋਂ ਜੋ ਕਿ ਭਗੋੜਾ ਅਤੇ ਚੋਰ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਭਾਈ ਹੋਵੇ, ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਲੂਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਲੋਮੇਨ ਦਾ ਖ਼ਤ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪੌਲਸ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸਬੰਧ ਦੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਮਸੀਹੀ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਗੁਲਾਮ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਇਆ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪੌਲਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਚਮੁਚ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3: 11 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਮਸੀਹ

ਵਿਚ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਹੇ ਨੌਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਭਨੀਂ ਗੱਲੀਂ ਆਪਣੇ ਸੰਸਾਰਕ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਰਿਝਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗੂ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਨ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਭੈ ਨਾਲ ਕਰੋ’’ (ਕੁਲੋਸੀਆਂ 3:22)। ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ‘‘... ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਨੌਕਰਾਂ ਨਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਰੋ ਜਿਹੜਾ ਐਨ ਠੀਕ ਅਤੇ ਜਥਾਰਥ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਭਈ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਇਕ ਮਾਲਕ ਹੈ’’ (ਕੁਲੋਸੀਆਂ 4:1)।

ਸਾਡਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ੈਤਾਨ (6:11)

‘‘ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ’’ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ‘‘ਖਲੋ ਸਕਣ’’ ਲਈ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ’’ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ‘‘ਸ਼ੈਤਾਨ’’ ਦਾ ‘‘ਅਨੁਵਾਦ’’ *diabolos* ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ‘‘ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ’’ ਜਾਂ ‘‘ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।⁶⁰ ‘‘ਸ਼ੈਤਾਨ’’ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 20:2), ‘‘Satan’’ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘‘ਵਿਰੋਧੀ।’’⁶¹ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ‘‘ਭੂਤਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ’’ ਹੈ (ਮੱਤੀ 12:24-27; ਵੇਖੋ 25:41)। ਉਹ ‘‘ਹਵਾਈ’’ ਅਤੇ ‘‘ਅੰਧਘੋਰ ... ਜੋ ਸੁਰਗੀ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿਚ’’ ਹੈ, ਦਾ ਹਾਕਮ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:2; 6:12)।

ਬਾਈਬਲ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾ ਬਾਗ਼-ਏ-ਅਦਨ ਵਿਚ ਸਨ ਉਦੋਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉੱਥੇ ਸੀ (ਉਤਪਤ 3:1)। ਉਤਪਤ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿਚ ‘‘ਸਪ’’ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 20:2 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ‘‘ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ’’ (ਵੇਖੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 12:7-9, 17)। ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹਰ ਚੀਜ਼ ‘‘ਬਹੁਤ ਚੀ ਚੰਗੀ’’ ਸੀ (ਉਤਪਤ 1:31), ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਚੰਗਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਬੁਰਾ ਬਣਨਾ ਚੁਣਿਆ।⁶²

ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਹਵਾਲੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ:

(1) ਭਲਾ ਯਸਾਯਾਹ 14:12-15 ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਯਸਾਯਾਹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਇਸ ਤਾਰੇ ਉੱਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਭਾਵ ਉਹ ਅਨਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਅਮਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

KJV ਵਿਚ ਆਇਤ 12 ਵਿਚ ‘‘ਹੇ ਸੁਥਾ ਦੇ ਤਾਰੇ’’ ਦੀ ਅਭੀਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ‘‘ਲੁਸਿਫ਼ਰ’’ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਂਅ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਟਰਟੁਲੀਅਨ (ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਈਸਵੀ ਵਿਚ) ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਲਈ ਇਹ ਆਇਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜੇ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਹਦੇ ਲਈ ਹੈ? ਯਸਾਯਾਹ 14:4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਯਸਾਯਾਹ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ‘‘ਤਾਂ ਤੂੰ ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਇਹ ਬੋਲੀ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਆਖੀ।’’ ਯਸਾਯਾਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ‘‘ਬਾਬੁਲ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ

ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਕਤ ਇਸਰਾਏਲ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਹੇਮਸ਼ਾ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਹੈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੁਸ਼ਟ ਬਾਬੂਲ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।’ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਇਹ ਆਇਤ ਆਪਣੇ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਰੰਭ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ।

(2) ਅਜਿਹੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਹ ਆਇਤ ਲੂਕਾ 10:18 ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਦੋ ਕਰਕੇ ਬਹੱਤਰ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਅਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਦ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ। ਤਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, ‘ਮੈਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗੂ ਅਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਡਿੱਗਾ ਹੋਇਆ ਡਿੱਠਾ’ (ਲੂਕਾ 10:18)।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਤੋਂ ਡਿੱਗਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਅਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਡਿੱਗਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ‘ਸੁਰਗ’ ਅਤੇ ‘ਅਕਾਸ਼’ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇੱਕੋ ਹੀ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਿਜਲੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਦੀ ਹੈ ਉਵੇਂ ਹੀ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਨੂੰ ਗੁਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਹਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਇਤ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(3) ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਇਤ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਮ ਤੌਰ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 12:7-9 ਹੈ:

ਫੇਰ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਜੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਮਿਕਾਏਲ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਦੂਤ ਅਜਗਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਨੂੰ ਇੱਕਲੇ ਅਤੇ ਅਜਗਰ ਲੜਿਆ ਨਾਲੇ ਉਹ ਦੇ ਦੂਤ। ਪਰ ਏਹ ਪਰਬਲ ਨਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਾ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਫੇਰ ਮਿਲਿਆ। ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਡਾ ਅਜਗਰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਪੁਰਾਣਾ ਸੱਪ ਜਿਹੜਾ ਇਬਲੀਸ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਕਰਕੇ ਸਦਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਦੂਤ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁੱਟੇ ਗਏ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਭਾਵੇਂ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਬਹੁਤਾ ਵਾਅਦਾ ਮਿਲਦਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਕੁਧਰਮ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕੀਤਾ। ਆਖ਼ਰੀ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਰੁਤਬੇ ਗੁਆਉਣੇ ਪਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਫਜ਼ੀ ਮਾਇਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਫਜ਼ੀ ਮਾਇਨਿਆਂ ਵਿਚ ਲੈ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇੱਕ ਭੇਤ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਫਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੂਤ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਹਦੇ ਮਗਰ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਨਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਕਿਸ ਗੱਲ ਤੇ ਹੋਈ ਜਾਂ ਇਹ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਤਕ ਚੱਲਣੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਮਾਪੇ (6: 1-4)

ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (6: 1-3)। ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ; ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਡਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ ਬਗ਼ੈਰ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਦਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਉਹ ਇੱਜ਼ਤ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਮਾਪਿਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਹ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਕੂਲ, ਕੰਮ ਦੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਬਿਨਾਂ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ ਅਤੇ ਆਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਥਲ ਪੁਥਲ ਮਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਬੱਚੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ।

ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (6: 4)। ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਬਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾ ਭੜਕਾਉ।’’ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ। ਸਹੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਪਸੰਦ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੌਲਸ ਦੇ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਨਾ ਭੜਕਾਉ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਜਾਂ ਹਿੰਮਤ ਛੱਡ ਦੇਣ।’’ ਫਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘‘ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਰ ਮਤ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ।’’ ‘‘ਸਿੱਖਿਆ’’ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਹੈ। ‘‘ਮਤ’’ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਲੇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ, ਉਸਤਾਦਾਂ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਖੁਦ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਿਖਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਹ ਨਾਕਾਮੀ ਤਕੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ (ਵੇਖੋ 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1: 5), ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਕੰਮ ਅਤੇ ਆਤਮ ਧਨਵਾਨ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਨਈਂ ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜ਼ੀਹ ਦੇਣ। ਇਹ ਸਹੀ ਨਮੂਨੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਉਹ ਹੀ ਸਿੱਖਣਗੇ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਣਗੇ। ਸਹੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ *ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ*, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਮਾਪੇ ਵੀ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ *ਤਸਦੀਕ* ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੇਹਤਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦਲੇਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮਾਪੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਤੰਦਰੁਸਤ, ਉਪਜਾਊ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਕ ਬੇਹਤਰ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਲੋਕਹਰਟ

ਮਸੀਹ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਪਰਿਵਾਰ (6: 1-4)

ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ *ਡੇਅਰ ਟੂ ਡਿਸਪਲਿਨ* ਵਿਚ ਜੇਮਸ ਡੋਬਸਨ ਨੇ ਇਕ ਡੱਡੂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਂਡਾ ਛੋਟਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਡੱਡੂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਉੱਭਲਣ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਡੱਡੂ ਵੱਧਦੇ ਹੋਏ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਭਾਫ਼ ਦੇ ਛੱਲਿਆਂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣ ਵੇਲੇ ਡੱਡੂ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉੱਬਲ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ।⁶³

ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਅੱਜ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਿਸਟਮ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਵੱਧਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵੱਲ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਆਤਮਾ ਦੇ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ।

6: 1-4 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਮਾਪੇ/ਬੱਚੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਮਸੀਹ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ, ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖੁਦਾ (ਦਾ ਨਮੂਨਾ) ‘‘ਹੇ ਬਾਲਕੋ, ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਰਹੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਧਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰ ਭਈ ਤੇਰਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਅਰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵਾਇਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮ ਹੈ’’ (6: 1-3)।

‘‘ਹੇ ਬਾਲਕੋ’’ ਲਈ ਪੌਲਸ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸੰਤਾਨ ਲਈ ਆਮ ਹੈ। ਉਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਾਲਕ ਹਾਂ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਕ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਮਾਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਪੌਲਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬੱਚਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਛੱਤ ਹੇਠ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਖੁਦਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਹੈ।

(1) ਜ਼ਰੂਰੀ ਫ਼ਰਜ਼। ‘‘ਹੇ ਬਾਲਕੋ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਰਹੋ’’ (6: 1)। ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਲ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਖੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਧਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਈਬਲ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹੀ ਸਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਘਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

‘‘ਆਗਿਆਕਾਰ’’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੂਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਹੇਠਾਂ ਸੁਣਨਾ’’ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਆਖਣ ਉਹ ਸੁਣੇ।

ਪੌਲਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮਾਪੇ ‘‘ਜਦ ਸਹੀ ਹੋਣ’’ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨੋ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ, ‘‘ਡੈਡ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ' ਜਾਂ 'ਮਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਹੀ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਮੈਂ ਚਾਹਾਂਗਾ।' ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਚਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਹੇ ਬਾਲਕੋ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਰਹੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਧਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।' ਬੱਚੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਪਰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੀ ਇਹੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਇਖਤਿਆਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੰਨ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(2) ਨਿਯਮਬੱਧ ਅਯਾਮ। ਬੱਚੇ ਹੁਕਮ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਣ? ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣ (6: 1)। ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਾਪੇ ਮਸੀਹੀ ਹਨ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣ, ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3: 18 ਵਿਚ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇਣ ਵੇਲੇ: 'ਹੇ ਪਤਨੀਓ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਪਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੋ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਜੋਗਾ ਹੈ।' ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਹੋਣ, ਨਹੀਂ! ਬਲਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀਆਂ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਮਿਲੇ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਜਿਵੇਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਚੇਲੇ ਲਈ ਸੋਭਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

6: 1 ਵਿਚ ਇੱਥੇ 'ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ' ਤੋਂ ਇਹੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਵੇਂ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਮਿਲੇ।

ਜੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਈਜ਼ਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਠੀਕ ਹੈ! ਮੈਂ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ!' ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ।

ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3: 20 ਦੱਸਦਾ ਹੈ, 'ਹੇ ਬਾਲਕੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਭਨੀਂ ਗੱਲੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਮਨ ਭਾਉਣੀ ਹੈ।' ਨਿਯਮ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖੇ ਲੱਗਣ ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਮਾਪੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਜਿਹੜਾ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇ? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਬੱਚੇ ਲਈ ਨਿਯਮ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਪਤਨੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਤੀ ਖੁਦਾ ਦੇ ਬਚਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਥਾਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚੁਣੇ। ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਫ਼ਦਾਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਮਿਲੇ।

(3) ਮਿਲ ਚੁੱਕਿਆ ਲਾਭਅੰਸ਼। 'ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰ ਭਈ ਤੇਰਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਅਰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵਾਇਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮ ਹੈ' (6: 2, 3)। ਭਲਾ ਖੁਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਇਸ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ? ਸ਼ਾਇਦ ਦੋਹਾਂ ਦੀ। ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬੱਚਾ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਤਕ

ਜੀਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਟੇਗਾ। ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋਣੇ ਸਨ।

ਜਦ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਕਿਉਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ? ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਆਦਰ ਨਹੀਂ ਦਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਗੁਰੂਆਂ, ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਘਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਬਲਕਿ ਕੌਮੀ ਮਹੱਤਵ ਵੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕੌਮ ਘਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਕੌਮ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਜਦ ਇਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਘਰ ਵਿਚ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣਾ ਨਾ ਸਿੱਖ ਰਹੇ ਹੋਣ।

ਪਿਤਾਵਾਂ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ। ‘‘ਅਤੇ ਹੇ ਪਿਤਾਓ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਬਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾ ਭੜਕਾਓ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਰ ਮੱਤ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰੋ’’ (6:4)।

(1) *ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ।* ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਨਿਯਮ ਦੱਸੇ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪਿਤਾਵਾਂ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਭਾਗ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯਮ ਘਰ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਹੈ। ਆਇਤ 4 ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: ‘‘ਹੇ ਪਿਤਾਓ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਬਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾ ਭੜਕਾਓ।’’

ਬੱਚੇ ਲਈ ਸਿਹਤਮੰਦ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੱਧਣ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਤ ਹਨ। ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੋਣ ਤੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਵੈਮਾਨ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਬੇਹਤਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪੱਕਾ ਤਰੀਕਾ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਚਿੜਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:21)।

(2) *ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ।* ‘‘ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਰ ਮੱਤ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰੋ’’ (6:4)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਬੱਚਾ ਰੂਹਾਨੀ, ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵੱਧ ਸਕਦਾ।

‘‘ਚਿਤਾਵਨੀ ਮੱਤ’’ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕਾਇਦੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੋਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਸ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਗਲਤ, ਕਿਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬਰਕਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨਾਲ ਸਰਾਪ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀ ਹਦਾਇਤ ‘‘ਸਿਖਲਾਈ’’ ਨਾਲ ਦੋਹਰਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਭਾਵ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨਿਯਮਾਂ, ਕਾਇਦਿਆਂ ਅਤੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੇ ਇਨਾਮ ਮਿਲਣਗੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਤੋੜਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਕਈ ਘਰਾਂ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਅਗਵਾਈ ਦਿੱਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ

ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਅਸਪਸ਼ੱਟਤਾ ਨਾਲ ਬੱਚਾ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਅਵਾਰਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਦੋਵੇਂ ਹਨ।

(3) ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਿਸ਼ਾ। ‘... ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਰ ਮੱਤ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰੋ’ (6:4)। ਪਿਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣਾ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਾਈਬਲੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਪਹਿਲੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘਰ ਵਿਚ ਅਨੰਦ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਮਿਲਾਪ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਤਰੀਕਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਫਿਕਰ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜੀਉਣਾ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਲ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਦੂਜਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਤ ਵਿਚ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮਾਸਟਰਾਂ, ਵਕੀਲਾਂ ਜਾਂ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕ ਮਦਦਗਾਰ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖੁਦਾਈ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਾਂ ਪਿਉ ਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰ। ਖੁਦਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਸਾਂਚੇ ਵਿੱਚੋਂ ਢਲਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੋਫ਼ਾੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਮਸੀਹੀ ਵਿਆਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਆਹ ਦੇ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਸ ਵਿਚ ਦੇ ਦਈਏ।

ਕੰਮ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਰਹਿਣਾ (6:5-9)

ਮਾਲਕ-ਗੁਲਾਮ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਆਇਤਾਂ ਦਾਸਾਂ ਲਈ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਸੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:26)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅੱਜ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਸਾਫ਼ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਆਦਰ। ‘ਹੇ ਨੌਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਡਰਦੇ ਅਤੇ ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਮਸੀਹ ਦੀ। ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਰਿਝਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗੂ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਸਗੋਂ ਮਸੀਹ ਦਿਆਂ ਦਾਸਾਂ ਵਾਂਗੂ ਜੀ ਲਾ ਕੇ ...’ (6:5, 6)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਨਿਯਮ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਉਹਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਆਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੁੱਖ ਧਿਆਨ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਮਸੀਹੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ, ਖੇਤ, ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਸਰਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਸੂਲ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਨੋ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਠੀਕ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ।’ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨੋ ਜੇ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ

ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਆਦਰ, ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇ।

ਜਦ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਯੋਗ ਜਾਂ ਅਨਾਦਰ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਧੀਨਤਾ ਦੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਤੋੜ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ/ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰ/ਅਧੀਨਤਾ ਦਾ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਟੁਟਦਾ ਬਲਕਿ ਮਸੀਹੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੰਮ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ‘ਭਲਾ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਵਧੇਗੀ ਜਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ?’

ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਾ ਸਵੈਇੱਛਾ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ। ‘ਹੇ ਗੁਲਾਮੋ, ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ... ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਮਸੀਹ ਦੀ। ... ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਟਹਿਲ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ’ (6: 5-7)। ਕੁਲੁੱਸੇ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਇੱਥੇ ਹਦਾਇਤ ਲਈ ਹੈ: ‘ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋ ਸੋ ਚਿੱਤ ਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਲਈ ਕਰੋ, ਨਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਲਈ’ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:23)। ਮਸੀਹੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਇਵੇਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਯਿਸੂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੁਰਵਾਈਜ਼ਰ ਹੋਵੇ। ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ‘ਮੈਂ ਇਸ ਘਰ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਬਣਾਵਾਂਗਾ ਜਿਵੇਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇ’; ‘ਮੈਂ ਇਸ ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਲਾਵਾਂਗਾ ਜਿਵੇਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਵਰਤਣੀ ਹੋਵੇ।’ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਿਨਾਂ ਬਹਿਸ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਇਹੀ ਜਵਾਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਮਸੀਹੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਵੈਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪਸੰਦ ਚੁਣਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਬਦਲ ਲਵੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ। ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮ ਜੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਇਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ! ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਵੱਖਰਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਬੇਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ।

ਕੰਮ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਾਲੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਣ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ। ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਣ ਆਇਤ 8 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਭਈ ਹਰ ਕੋਈ ਜੋ ਕੁਝ ਭਲਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਦਾਸ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜ਼ਾਦ ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਦਾ ਫਲ ਪਾਵੇਗਾ।’

ਅਸਾਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ, ਸਭਯ ਗੁਲਾਮ ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਣ

ਹੋਰ ਵੀ ਸਖਤ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਦਲੇਰ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਵਾਰ ਉਹ ਨਾ ਮਿਲੇ ਜਿਸ ਦੇ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦ ਪ੍ਰਭੂ ਸੰਤੁਲਨ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਵੇਗਾ। ਕੰਮ ਲਈ ਮਿਲੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਹੀ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਮੀਰਾਸ ਦਾ ਇਨਾਮ’’ ਦਵੇਗਾ। ਸਚਮੁਚ ਅਸੀਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਮੋਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਈਏ, ਸਾਡਾ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਯਿਸੂ ਹੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਅਨੁਭਵ ਹੋਣ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਵਿਹਾਰ ਡੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਮਿਲੇ।

ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਨਕਾਰਾਮਕ ਕਾਰਣ ਕੁਲੱਸੀਆਂ 3:24, 25 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: ‘‘ਤੁਸੀਂ ਮਸੀਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੁਨਿਆਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨੂੰ ਉਸ ਕੁਨਿਆਉਂ ਦਾ ਵੱਟਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਪੱਖ ਪਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।’’

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੇ। ਖੁਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਵੇਗਾ।

ਸੰਯੋਗ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜੋ ਕਿ ਸਾਥੀ ਮਸੀਹੀ ਹੈ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਭਾਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਫਸਲ ਨਾਲ ਤਨਾਹ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਭਾਈ ਹੈ, ਕੰਮ ਅਤੇ ਆਦਰ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਬੇਹਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼। ‘‘ਅਤੇ ਹੋ ਮਾਲਕੋ, ਤੁਸੀਂ ਧਮਕੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਜੋ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ...’’ (6:9)। ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਕਿੰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੋਮੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਵੱਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਉਹ ਦੇ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਮਾਲਕ ਫ਼ਰਕ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸਚਿਆਈ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਨਿਯਮ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਮੱਤੀ 7:12 ਵਾਲੇ ‘‘ਸੁਨਹਰੀ ਨਿਯਮ’’ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਉਵੇਂ ਹੀ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜੋ ਉਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਰਨ।

ਮਸੀਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬੜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਚਾਹ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਪੌਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਰੋ।’’ ਜੇ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਹਦੇ ਲਈ ਦਿਲ ਲਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦਿਲ ਲਾ ਕੇ

ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਹਾਰ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਪੌਲਸ ਨੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਧਮਕਿਆਂ ਛੱਡ’’ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ। ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਲੂਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਸਫਲ ਕੰਮ ਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੇ ਕਿ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਮਾਲਕ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਖਲੋਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਖੁਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹੀ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਖੁਦਾਈ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਸਾਰ/ਅਸੀਂ ‘‘ਸਮਾਜਕ ਇੰਜੀਲ’’ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹ ਇੰਜੀਲ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਨ। ਜੇ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਸੀਹੀਅਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੰਡਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲਈ ਆਤਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਬੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਡੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ!

ਕ੍ਰਿਸ ਬੁਲਰਡ

ਸਾਡਾ ਵੈਰੀ (6: 10-12)

ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਾਡਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1 ਪਤਰਸ 5:8) ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਚਾਲਾਂ ਜਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਚਲਾਕੀ ਭਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਵਿਚ ਉਵੇਂ ਹੀ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲਿਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ 1 ਯੂਹੰਨਾ 2: 15-17 ਵਿਚ ‘‘ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਅਤੇ ਨੇਤਰਾਂ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਭਿਮਾਨ’’ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ‘‘ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ’’ ਵਿਚ ਪੇਟ ਦੀ ਭੁੱਖ, ‘‘ਨੇਤਰਾਂ ਦੀ ਕਾਮਨਾ’’ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ‘‘ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਭਿਮਾਨ’’ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਉਤਪਤ 3:6 ਵਿਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਹੱਵਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਮਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫ਼ਲ ‘‘ਖਾਣ ਲਈ ਚੰਗਾ, (ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ)’’ ਅੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ (ਨੇਤਰਾਂ ਦੀ ਕਾਮਨਾ) ‘‘ਬੁੱਝ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ’’ (ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਭਿਮਾਨ) ਸੀ।

ਯਿਸੂ ਦੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਣ ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਇਹੀ ਤਰੀਕਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਪੱਥਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾਲ ਨੇਤਰਾਂ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ਸੀ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਕਿ ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੈਕਲ ਦੇ ਕਿੰਗਰੇ ਤੋਂ ਡੇਗ ਦਵੇ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਹਦੇ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 4; ਲੂਕਾ 4)।

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕਾਂ

ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਤਿੰਨਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾਂ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਦੀ ਭੁੱਖ, ਨਾਂ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਗਲਤ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਰਜ਼ੀਬ ਬਣ ਜਾਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗਲਤ ਹਨ।

ਚੰਗੀ ਖ਼ਬਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2: 14, 15; ਵੇਖੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 20: 10)।

ਜੇ ਲੋਕਹਰਟ

ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਦੇ ਝਗੜੇ: ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ (6: 10-12)

ਜੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਵਾਸਤੇ ਜੀ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਸੌਂਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈ ਰੂਹਾਨੀ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਦੀਆਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਚਾਨਣ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ, ਸੁਰਗ ਅਤੇ ਨਰਕ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਲੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਲੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਭਲਾ ਕੋਈ ਯੁੱਧ ਨੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਫਤਹਮੰਦ ਹੋ ਸਕੀਏ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀਆਂ ਸਭ ਫੌਜਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਲਾਹੀ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਫਤਹਿ ਪਾਉਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ 6: 10-12 ਵਿਚ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:

ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪਰਾਕਰਮ ਵਿਚ ਤਕੜੇ ਹੋਵੋ! ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ ਧਾਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਫੁਲ ਛਿੱਦਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋ ਸਕੋ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਲਹੂ ਅਤੇ ਮਾਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਕੂਮਤਾਂ, ਇਖ਼ਤਿਆਰਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਧਘੋਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰਗੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਨ (6: 10-12)।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਜਾਸੂਸੀ ਟੁਕੜੀਆਂ ਇਸ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੌਣ ਹੈ, ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਤਕ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡਾ ਅਸਲ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੀ ਹੈ।

ਖੁਦਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਬਾਰੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਐਨਾ ਸਾਫ਼ ਦਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਦਾ ਹਰ ਸਿਪਾਹੀ ਜੋ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਚਹਾਹਵਾਨ ਹੈ ਉਹਦੇ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸ਼ੈਤਾਨ ਖੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਿਰਜਿਆ ਹੋਇਆ ਜੀਵ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਖੁਦਾ ਵਾਂਗ ਅਨਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਹ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਸਰਬਗਿਆਨੀ, ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਜਾਂ ਸਰਬਵਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿੱਤ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਉ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਰੋਧੀ

ਸ਼ੈਤਾਨ ਬਾਰੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਉਹ ਸਾਜਿਸਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ (6: 11)। ਸ਼ੈਤਾਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਜਾਂ ਨਰਕ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ! ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨਾਦੀਕਾਲ ਦੇ ਪਰਮ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਨਾਦੀਕਾਲ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁਣੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਚਲਾਕੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਛੱਲ ਛਿੱਦਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਨਾ ਆਈਏ, ‘‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਿਆਂ ਚਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ’’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2: 11)।

ਇਹ ਚਾਲੇ ਕੀ ਹਨ? ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਹਮਲਾ ਤਿਹਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ, ਨੇਤਰਾਂ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1 ਯੂਹੰਨਾ 2: 15-17)। ਚਲਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੁਰਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਦਮ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹਨ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਪ ਦੇ ਫੌਰੀ ਆਨੰਦ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਚੰਗੇ ਹਨ। ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੇ ਰਾਹ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਕਲਪਨਾ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਚਤੁਰਾਈ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਚਲਾਕੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਫ਼ਤਹਿ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸ਼ੈਤਾਨ ਇਕ ਰੂਹਾਨੀ ਜੀਵ ਹੈ (6: 12)। ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਉਹ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਹਰ ਉਹ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਰੂਹਾਨੀ ਹੈ ਧਾਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ‘‘ਹੇ ਪਿਆਰਿਓ, ਹਰੇਕ ਆਤਮਾ ਦੀ ਪਰਤੀਤ ਨਾਲ ਕਰ ਲਓ ਸਗੋਂ ਆਤਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਖੋ ਭਈ ਓਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਬਾਹਲੇ ਝੂਠੇ ਨਬੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਿੱਕਲ ਆਏ ਹਨ’’ (1 ਯੂਹੰਨਾ 4: 1)। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਭਰਮਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਝੰਡੇ ਥੱਲੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਝੂਠ, ਝੂਠੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ, ਬਨਾਵਟੀ ਧਰਮ, ਝੂਠੇ ਫਲਸਫ਼ੇ ਅਤੇ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਸਚਿਆਈ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਵਿਰੋਧੀ ਇਕ ਰੂਹਾਨੀ ਜੀਵ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਇਕ ਹੋਰ ਆਯਾਮ ਦੇ ਅਦਿੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹੈ।

ਸ਼ੈਤਾਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ (6: 12)। ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਸਾਡੇ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਮਾਸ ਅਤੇ ਲਹੂ ਹਾਂ ਉਹ ਇਕ ਤਾਕਤਵਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰੂਹਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਸਮਝਣਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਐਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਰਗੀ ਫੌਜਾਂ ਉੱਤੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰੂਹਾਨੀ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। 6: 12 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਧਰ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ, ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਦੂਤ ਹੋਣਗੇ।

ਕਿੰਨੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਲੋਕ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਮਜ਼ਾਕੀਆ, ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਦੇ

ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾ ਕੇ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸਿੰਗ ਅਤੇ ਕੇ ਲਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਭੱਜਦੇ ਹੋਏ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ! ਸ਼ੈਤਾਨ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮਸਖਰਾ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਜਗਤ ਦਾ ਈਸ਼ੁਰ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:4)। ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਉਹ ਬਲਵਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਹਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤੀਰਕਾ ‘‘ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪਰਾਕਰਮ ਵਿਚ ਤਕੜੇ’’ ਹੋਣਾ ਹੈ (6:10)।

ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੁਸ਼ਟ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਸ ਸਭ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਚਾਨਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੂਠਾ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂਠ ਦਾ ਪਤੰਦਰ ਆਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਕਾਤਲ ਵੀ ਆਖਿਆ (ਯੂਹੰਨਾ 8:44)।

ਜੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹੈ, ਹਨੇਰਾ ਹੈ, ਕੌੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੰਦਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਸਭ ਦਾ ਜੋ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਅਤੇ ਗੰਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਸੇਵਕ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਇਕ ਵੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜੋ ਸਹੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੁਸ਼ਟ ਹੈ।

ਸਾਰ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਅਸਲ ਲੜਾਈ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਜਨ ਨਾਲ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਹਮਲਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਲਗਾਅ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦੁਸ਼ਟ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਦੇ ਝਗੜੇ: ਲੜਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ (6:13-20)

ਖੁਦਾ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਹਾਂਦੁਸ਼ਮਣ ਜੋ ਖੁਦਾ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਪਲਟ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋ *ਗੱਦੀਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ*। ਖੁਦਾ ਆਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਹੀ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਸ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਖੋ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵੱਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ, ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਜਾਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਜੰਗ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ, ਬਚਾਅ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਤਾਰਾਂ ਖੁੱਲੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਈਏ। ਦੋ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਤੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਖੁਦਾ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਣਾ। ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਲਹੂ ਅਤੇ ਮਾਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੁਰਗੀ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿਚ ਰੂਹਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(1) ਸਚਿਆਈ ਦਾ ਕਮਰਬੰਦ (6: 14)। ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਕੁਰਤੇ ਦੇ ਪੱਲੇ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰਬੰਦ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਕਮਰਬੰਦ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹਿਲ ਜੁਲ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਸਿਪਾਹੀ ਆਪਣੇ ਕਮਰਬੰਦ ਭਾਵ ਬੈਲਟ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਜ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬੈਲਟ ਵਰਗੀ ਪਤਲੀ ਜਿਹੀ ਬੈਲਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਚਮੜੇ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਫੱਟਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁੜਤਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਬਲਕਿ ਤਲਵਾਰ ਵੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਕਬਰਬੰਦ ਬੜਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਬੈਲਟ ਜਾਂ ਕਮਰਬੰਦ ਕੀ ਹੈ। ਸਚਿਆਈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੇਖ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਵਿਰੋਧੀ ਚਲਾਕ, ਚਾਲਬਾਜ਼ ਅਤੇ ਛੱਲ ਛਿਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਹਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਸਚਿਆਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਝੂਠਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰ ਦਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਚਿਆਈ ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰ। ਤੇਰਾ ਵਚਨ ਸਚਿਆਈ ਹੈ' (ਯੂਹੰਨਾ 17: 17)।

ਸ਼ੈਤਾਨ ਗਲਤੀ, ਝੂਠੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਭੁੱਖਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਭਰ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਵਿਚ ਵੜ ਜਾਣਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਲੈਣਾ, ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਭਰ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਚਿਆਈ ਉਹ ਕਮਰਬੰਦ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜਨ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਇਕੱਠਾ ਕਰੇਗੀ।

(2) ਧਰਮ ਦੀ ਸੰਜੋਅ (6: 14)। ਪੌਲਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੰਜੋਅ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਭਾਰੀ ਸਣ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਧਾਤ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੰਜੋਅ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਆਮ ਢੰਗ ਉਸ ਧਾਤ ਜਾਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੁਣੀ ਹੋਈ ਜੰਜੀਰ ਦੀ ਧਾਤ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਸੰਜੋਅ ਦਾ ਕੰਮ ਇੱਕੋ ਸੀ, ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਗਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਮਰ ਤਕ, ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦਾ ਜਿਸਮ ਢੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਧੜ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਅਜਿੱਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਸਿਪਾਹੀ ਬਿਨਾਂ ਸੰਜੋਅ ਦੇ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਸੰਜੋਅ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ (ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5: 21), ਬਲਕਿ ਸੁੱਧ ਜੀਵਨ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਵੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 24)। ਸਾਨੂੰ ਸੰਜੋਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਸੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿਹਦੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਚਿਆਈ ਦੀ ਸੰਜੋਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਭਰਿਆ ਜੀਵਨ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਗਨ ਬਾਨ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਮੋਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰਕ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਹੈ।

(3) ਖੁਸ਼ਬਰੀ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ (6: 15)। ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਭਾਰੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ *caliguli*⁶⁴ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਇਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਂਡਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਤਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਲਈ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਬੇਹਤਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੱਲ ਠੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜੁਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਿਪਾਹੀ ਝਾੜੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਅਤੇ ਉਭਫ ਖਾਭਫ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁਤੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਵਿਚ ਅਸਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਸਾਡੀ ਰੂਹਾਨੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਾਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਬੂਟ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਖਲੋ ਸਕੀਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੂਟਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬਰੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਇਹ ਯਕੀਨ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਈ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਹਨ ਸਜਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ’ (ਰੋਮੀਆਂ 8: 1)। ਜਦ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਖਲੋਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਾਨੂੰ ਡੇਗ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

(4) ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਢਾਲ (6: 16)। ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਢਾਲਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਛੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਪਾਹੀ ਵੱਲੋਂ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਪਾਈ ਹੋਣ ਤੇ ਢਾਲ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਛੂਰੇ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਢਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਇੱਥੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਢਾਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਚਾਰ ਫੁਟ ਲੰਮੀ ਅਤੇ ਢਾਈ ਫੁਟ ਚੌੜੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਦੋ ਲੱਕੜਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੋਟੇ ਚਮੜੇ ਨਾਲ ਮੋਟੀ ਚਾਦਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੋਲ ਕੋਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਢਾਲ ਦਾ ਇੱਕੋ ਕੰਮ ਸੀ, ਹਮਲੇ ਵੇਲੇ ਪੂਰੇ ਜਿਸਮ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਨਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਢਾਲਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਤਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਢਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਕਰਕੇ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੰਧ ਵਾਂਗ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਬਲਕਿ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਫੌਜ ਹਾਂ।

ਇਹ ਢਾਲ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਾਡਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸ਼ੱਕਾਂ, ਝੂਠਾਂ, ਨਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਾਪ ਦੇ ਅਗਨ ਬਾਣਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਢਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਸਾਡਾ ਭਰੋਸਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਚਨ ਨਾਲ ਦਲੇਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਹੈ: ‘‘ਫਤਰ ਇਹ ਹੈ ਜਿਹ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਫਤਰ ਪਾਈ ਅਰਥਾਤ ਸਾਡੀ ਨਿਹਚਾ’’ (1 ਯੂਹੰਨਾ 5: 4)। ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਨਿਹਚਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਬਚਾਅ ਹੈ।

(5) ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਟੋਪ (6: 17)। ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਯੁੱਗ ਦੀ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਸੋਚ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉੱਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਾਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾੜ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਫਸਦੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਪੱਕਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜ ਸਕਾਂਗੇ।

(6) ਆਤਮਾ ਦੀ ਤਲਵਾਰ (6: 17)। ਹਰ ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰਬੰਦ ਨਾਲ ਟੰਗੀ ਉਸ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਹਰ ਸਿਪਾਹੀ

ਲਈ ਉਹਦੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਹਮੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਇਸ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਮਾਰਣ ਲਈ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਸੀਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਕੋਲ ਵੀ ਇਕ ਤਲਵਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਤਲਵਾਰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਚਨ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਿਲੇਰੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਰਿਕਲਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਮਲਾਵਰ ਹੋਣਗੇ ਜਦ ਉਸਨੇ ਆਖਿਆ, ‘ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਲੀਸੀਆ ਬਣਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਪਤਾਲ ਦੇ ਫਾਟਕਾਂ ਦਾ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਵੱਸ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ’ (ਮੱਤੀ 16: 18)।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਇਲਾਹੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬੇਹਰਕਤ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੌਂਦਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੜਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਸਾਰਿਆਂ ਸੰਤਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤਕੜਾਈ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਜਾਗਦੇ ਰਹੋ। ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੀ ਭਈ ਜਦ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਜੇਹਾ ਬੋਲਣਾ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਦਿਲੇਰੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਖਬਰੀ ਦਾ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਆਂ ਜਿਹ ਦੇ ਲਈ ਮੈਂ ਸੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਜਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਏਲਚੀ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਦਿਲੇਰੀ ਨਾਲ ਬੋਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (6: 18-20)।

ਦੁਆ ਲੜਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੈ। ਲੜਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣ, ਇਹ ਵੇਖ ਲੈਣ ਕਿ ਸਾਡਾ ਵਿਰੋਧੀ ਕੌਣ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲੈਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਫੌਜ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਹੋ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ੈਤਾਨ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਦੁਆ ਕਰਨ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਕੁਝ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੀਏ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਾਡੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਹਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕਦੇ ਮੁਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਡਲੀ ਇਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੁਆ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ, ‘ਜਾਗੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਰਤਾਵੇ ਵਿਚ ਨਾ ਪਵੋ’ (ਮੱਤੀ 26: 41)। ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਲੋੜ, ਜੀਉਂਦੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਲੋੜ, ਦੁਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੋਧੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਖੁਦਾ ਦੀ ਬਰਕਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਸਰਮੱਥਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਲਾਹੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਸਾਰ। ਇਕ ਯੂਨਾਨੀ ਦੰਦਕਥਾ ਵਿਚ ਟੋਅਰ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਅਖੀਲੇਸ ਸਾਰੇ ਯੋਧਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਨਤੀ ਸੀ। ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਖੀਲੇਸ ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਦੀ ਸਟਿਕਸ ਵਿਚ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਅੱਡੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬਕੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿੱਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਟਰੋਜਨ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਅਖੀਲੇਸ ਦੀ ਅੱਡੀ ਵਿਚ ਇਕ ਜ਼ਹਰੀਲਾ ਤੀਰ ਵੱਜਾ ਅਤੇ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅਜਿੱਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਕ ਥਾਂ ਵਿਚ ਉਹ

ਬਚਾਹੀਣ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਮਹਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਵੱਡੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਲਈ ਇਕ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਖੁਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਯੁੱਧ ਦੀ ਪੂਰੀ ਨੀਤੀ ਸਮਝਾਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤਰ ਬਸਤਰ ਲੈ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਲਈ ਖੁਦਾ ਤੋਂ ਦੁਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਗ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਸ ਬੁਲਰਡ

ਸਾਡੇ ਸਹਿਯੋਗੀ (6: 13-20)

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਕਿ ਜਿੱਤ ਸੰਭਵ ਹੈ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਬੱਦਲ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12: 1, 2)।

ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10: 13)। ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਦੁਆ ਦਿੱਤੀ (6: 13-20)।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਮਸੀਹ ਦਾ ਲਹੂ ਹੈ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 12: 11), ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਜਿੱਤ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ‘ਉਹ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨ੍ਹੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਸੀਂ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਫ਼ਤਹਿ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ’ (ਰੋਮੀਆਂ 8: 37)।

ਜੇ ਲੌਕਹਰਟ

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਜੋਸੇਫ਼ਸ ਐਂਟੀਕੁਇਟੀਜ਼ 4.8.24. ²ਐਂਡ੍ਰਿਊ ਟੀ. ਲਿੰਕਨ, *ਇਫੀਸੀਅੰਜ*, ਵਰਡ ਬਿਬਲੀਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਜਿਲਦ 42 (ਡਲਾਸ: ਵਰਡ ਬੁਕਸ, 1990), 403. ³6:2, 3 ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ NASB ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਏਬੀਸੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਕੂਚ 20: 12; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 5: 16)। ⁴ਕੈਨਥ ਐਸ. ਵੁਏਸਟ, *ਵੁਏਸਟ'ਜ਼ ਵਰਡ ਸਟੈਂਡੀਜ਼ ਫਰਾਮ ਦ ਗ੍ਰੀਕ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਫਾਰ ਦ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਰੀਡਰ: ਇਫੀਸੀਅੰਜ ਐਂਡ ਕੋਲੋਸੀਅੰਜ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸਿੰਗ ਕੰ., 1953), 136. ⁵ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ‘ਲੰਮੀ ਉਮਰ’ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਕਹਾਉਤਾਂ 3: 1, 2; ਵੇਖੋ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 30: 20)। ⁶ਉਹੀ, 137. ⁷ਲਿੰਕਨ, 406. ⁸ਉਹੀ, 409. ⁹ਵਾਲਟਰ ਬਾਉਰ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ਼ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਐਂਡ ਅਦਰ ਅਰਲੀ ਕ੍ਰਿਸਚਿਅਨ ਲਿਟਰੇਚਰ*, ਜਿਲਦ 3ਜੀ, ਸੇਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾ. ਫ੍ਰੈਡਰਿਕ ਵਿਲੀਅਮ ਡੈਂਕਰ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2000), 748. ¹⁰ਸੀ. ਜੀ. ਵਿਲਕੇ ਐਂਡ ਵਿਲੀਬਲਡ ਗ੍ਰਿਮ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ਼ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਨੁ. ਅਤੇ ਸੇਧ ਜੋਜ਼ਫ਼ ਹੈਨਰੀ ਥੋਅਰ (ਐਡਿਨਬਰਗ: ਟੀ. ਐਂਡ ਟੀ. ਕਲਾਰਕ, 1901; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1977), 473.

¹¹ਲਿੰਕਨ, 407-8. ¹²ਦ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਟਰ'ਜ਼ ਗ੍ਰੀਕ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਸੰਪਾ. ਡਬਲਯੂ. ਰੌਬਰਟਸਨ ਨਿਕੋਲ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸਿੰਗ ਕੰ., 1967), 3:377 ਵਿਚ ਐਸ. ਡੀ. ਐਫ. ਸੈਲਮੰਡ, "ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਇਫੀਸੀਅੰਜ਼।" ¹³ਲਿੰਕਨ, 408. ¹⁴ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:21, 22; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:22; 4:1; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:1, 2; ਤੀਤੁਸ 2:9, 10; 1 ਪਤਰਸ 2:18-25. ¹⁵ਸਪਾਇਰਸ ਜੋਡਿਏਟਸ, ਸੰਪਾ., ਦ ਕੰਪਲੀਟ ਵਰਡ ਸਟੱਡੀ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਜਿਲਦ ਦੂਜੀ (ਚਟਨੂਗਾ, ਟੈਨਿਸੀ: ਏਐਮਜੀ ਪਬਲੀਸ਼ਰਜ਼, 1991), 963. ¹⁶ਉਹੀ, 965. ¹⁷ਸੈਲਮੰਡ, 378-79. ¹⁸ਜੋਡਿਏਟਸ, 889. ¹⁹ਲਿੰਕਨ, 422. ²⁰ਸੈਲਮੰਡ, 378-79.

²¹ਲਿੰਕਨ, 423-24. ²²ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:1; 4:8; 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:1 ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ "ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ" ਹੋਇਆ ਹੈ। ²³ਲਿੰਕਨ, 441. ²⁴ਉਹੀ, 442. ²⁵ਉਹੀ। ²⁶ਸੈਲਮੰਡ, 382. ²⁷ਲਿੰਕਨ, 443. ²⁸ਸੈਲਮੰਡ, 383. ²⁹ਲਿੰਕਨ, 444. ³⁰ਵੇਖੋ 2:2; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:11; 10:4; 1 ਪਤਰਸ 5:8.

³¹ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:14; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:1; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 2:9. ³²ਐਥਲਬਰਟ ਡਬਲਯੂ. ਬਲਿੰਗਰ, ਏ ਕ੍ਰਿਟਿਕਲ ਲੈਕਸੀਕਨ ਐਂਡ ਕੰਕੌਰਡੈਂਸ ਟੂ ਦ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਐਂਡ ਗ੍ਰੀਕ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਲੰਦਨ: ਸੈਮੂਏਲ ਬੈਗਸਟਰ ਐਂਡ ਸੰਜ, ਮਿਤੀ ਰਹਿਤ; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸਿਗਨ: ਜੌਂਡਰਵਨ ਪਬਲੀਸਿੰਗ ਹਾਊਸ, ਰੀਜੈਂਸੀ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, 1975), 893. ³³ਵੁਏਸਟ, 142. ³⁴ਗਲਾਤੀਆਂ 5:1; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:8; 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:15 ਵੀ ਵੇਖੋ। ³⁵ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ NASB ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਛਪਾਈਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, "[ਮੂਲ ਵਿਚ] ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਲੱਕ।" ³⁶ਵੁਏਸਟ, 143. ³⁷ਵੇਖੋ ਅਫਸੀਆਂ 1:13; 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:10, 12; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:15; 1 ਪਤਰਸ 1:22. ³⁸"ਸਚਿਆਈ" ਅਤੇ "ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ" ਇੱਕੋ ਹੀ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਸਟੈਮ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹਨ (ਰੌਬਰਟ ਯੰਗ, ਯੰਗ'ਜ਼ ਅਨਾਲਿਟਿਕਲ ਕੰਕੌਰਡੈਂਸ ਟੂ ਦ ਬਾਈਬਲ, 22ਵੀਂ ਅਮਰੀਕੀ ਜਿਲਦ, ਸੋਧ [ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਫੰਕ ਐਂਡ ਵੈਗਨਲਜ਼ ਕੰ., 1936], 325, 1004-5.) ³⁹ਸੈਲਮੰਡ, 386. ⁴⁰ਉਹੀ।

⁴¹ਵਾਰੇਨ ਬੇਕਰ, ਸੰਪਾ., ਦ ਕੰਪਲੀਟ ਵਰਡ ਸਟੱਡੀ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਚਟਨੂਗਾ, ਟੈਨਿਸੀ: ਏਐਮਜੀ ਪਬਲੀਸ਼ਰਜ਼, 1994), 2357. ⁴²ਬੁਲਿੰਗਰ, 693. ⁴³ਜੋਸੇਫਸ ਵਾਰਜ਼ 6.1.8. ⁴⁴ਲਿੰਕਨ, 449. ⁴⁵ਵੁਏਸਟ, 144. ⁴⁶ਲਿੰਕਨ, 449. ⁴⁷ਸੈਲਮੰਡ, 387. ⁴⁸ਲਿੰਕਨ, 449-50. ⁴⁹ਜੋਡਿਏਟਸ, 862. ⁵⁰ਉਹੀ, 866.

⁵¹ਬੁਲਿੰਗਰ, 754. ⁵²ਜੋਡਿਏਟਸ, 954. ⁵³ਸੈਲਮੰਡ, 388. ⁵⁴ਜੋਡਿਏਟਸ, 951-52. ⁵⁵ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 1:9, 10; ਅਫਸੀਆਂ 5:20; ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:4; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:3; 4:12; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5:17. ⁵⁶ਵੁਏਸਟ, 145. ⁵⁷ਸੈਲਮੰਡ, 390. ⁵⁸ਉਹੀ। ⁵⁹ਲਿੰਕਨ, 454. ⁶⁰ਬੁਲਿੰਗਰ, 222; ਅਤੇ ਬਾਉਰ, 226.

⁶¹ਬਾਉਰ, 916. ⁶²ਇਸ ਨਾਲ ਜੇ ਲੌਕਹਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸੈਤਾਨ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਭਾਗ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ। ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਕ੍ਰਿਸ ਬੁਲਰਡ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ⁶³ਜੇਮਸ ਡੱਬਸਨ, ਡੇਅਰ ਟੂ ਡਿਸਪਲਿਨ (ਵ੍ਹੀਟਨ, ਇਲਿਨੋਇ: ਟਿੰਡੇਲ ਹਾਊਸ ਪਬਲੀਸ਼ਰਜ਼, 1970), 15। ⁶⁴ਦੂਸਰੇ ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟ ਕਲੀਗੁਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਛੋਟੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ" ਜਾਂ "ਛੋਟੇ ਬੂਟ।"